

Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

Eötvös Loránd Kollégium Informatika Műhely 2011. 11. 28. GPU Architektúrák Nagy Antal

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

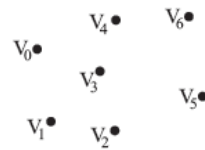

Tartalomjegyzék

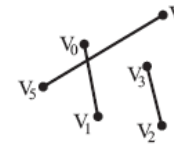
- Grafikus csővezetékek
- Történeti áttekintés
- Hogyan dolgoznak a GPU-k?
- Egy konkrét GPU architektúra
- CUDA architektúra
- OpenCV

Grafikus csővezeték

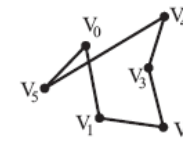
- Vertex feldolgozás
 - A vertex-ek egyenként a képernyő térbe vannak transzformálva
- Primitív feldolgozás
 - A vertex-ek primitívekbe vannak szervezve
- Raszterizálás
 - Primitívenként
 - Fragmensek
- Fragmens textúrázás és színezés
 - fragmensenként

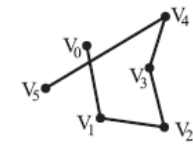
Pontok

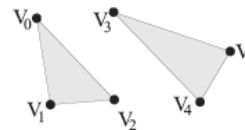
Vonalak

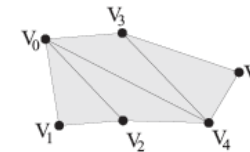
Vonal hurok

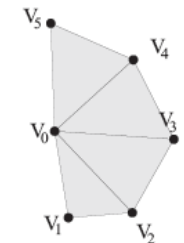
Töredezett vonal

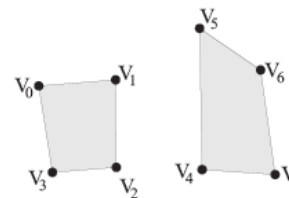
Háromszögek

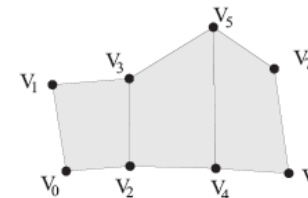
Háromszögsáv

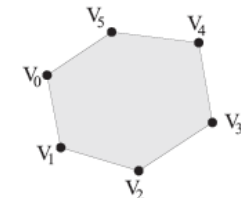
Háromszög-legyező

Négyszögek

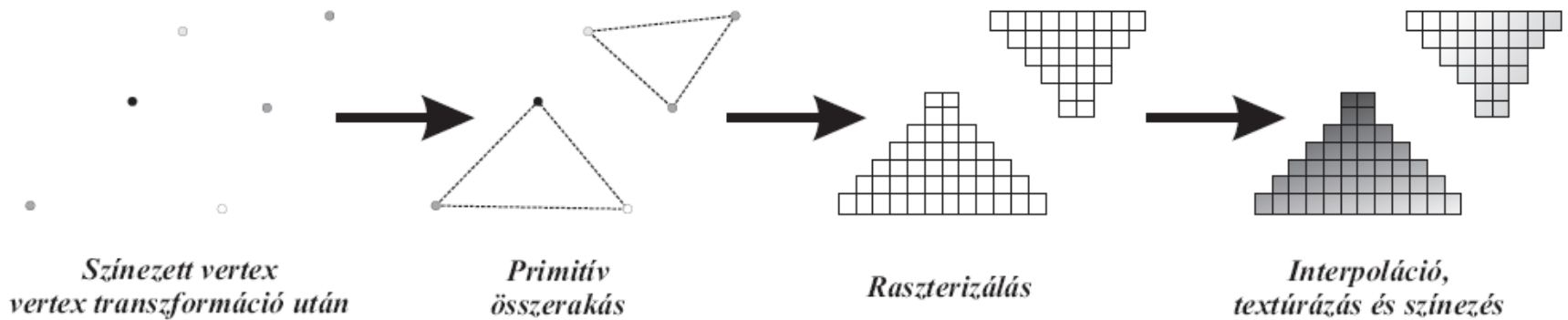

Négyszögsáv

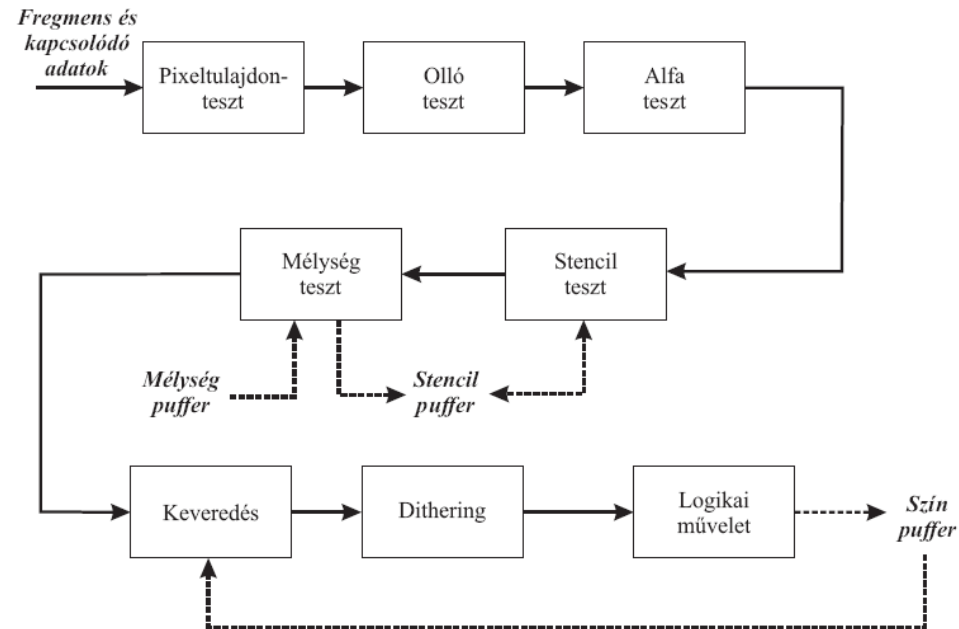
Poligon

Grafikus csővezeték vizualizálása

Raszter műveletek

- Pixeltulajdon
 - A képernyő adott pixelére lehet-e írni?
- Olló
 - Téglalap terület
- Alfa
 - Színkeveredés
 - A fragmens végső alfa értékének összehasonlítása egy megadott értékkel
- Stencil
 - Stencil pufferben lévő érték összehasonlítása egy megadott értékkel
 - Műveletek, melyek módosítják a stencil puffert
- Mélység teszt
 - Mélység pufferben lévő értékek
 - Szín puffer frissítése

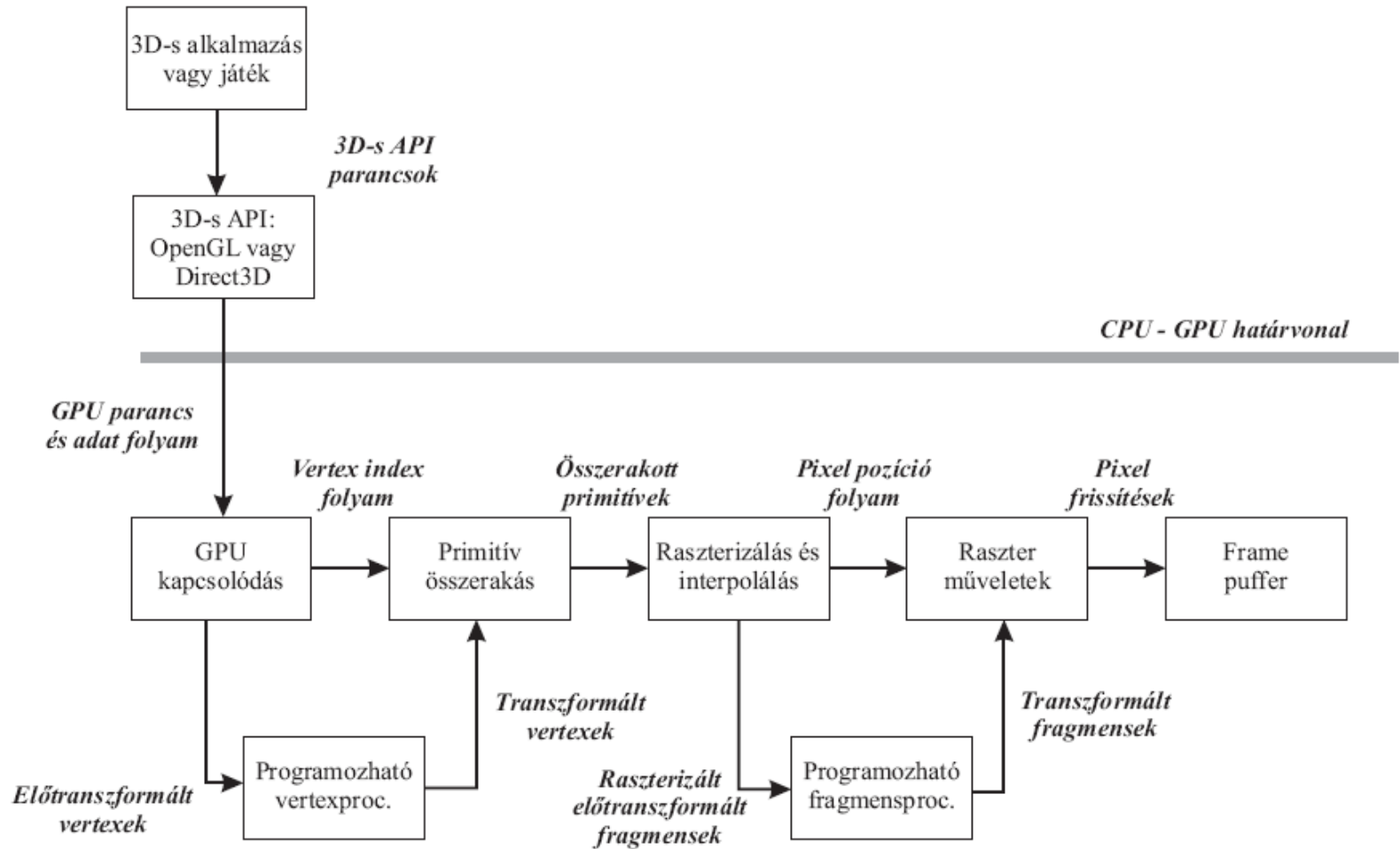

Raszter műveletek

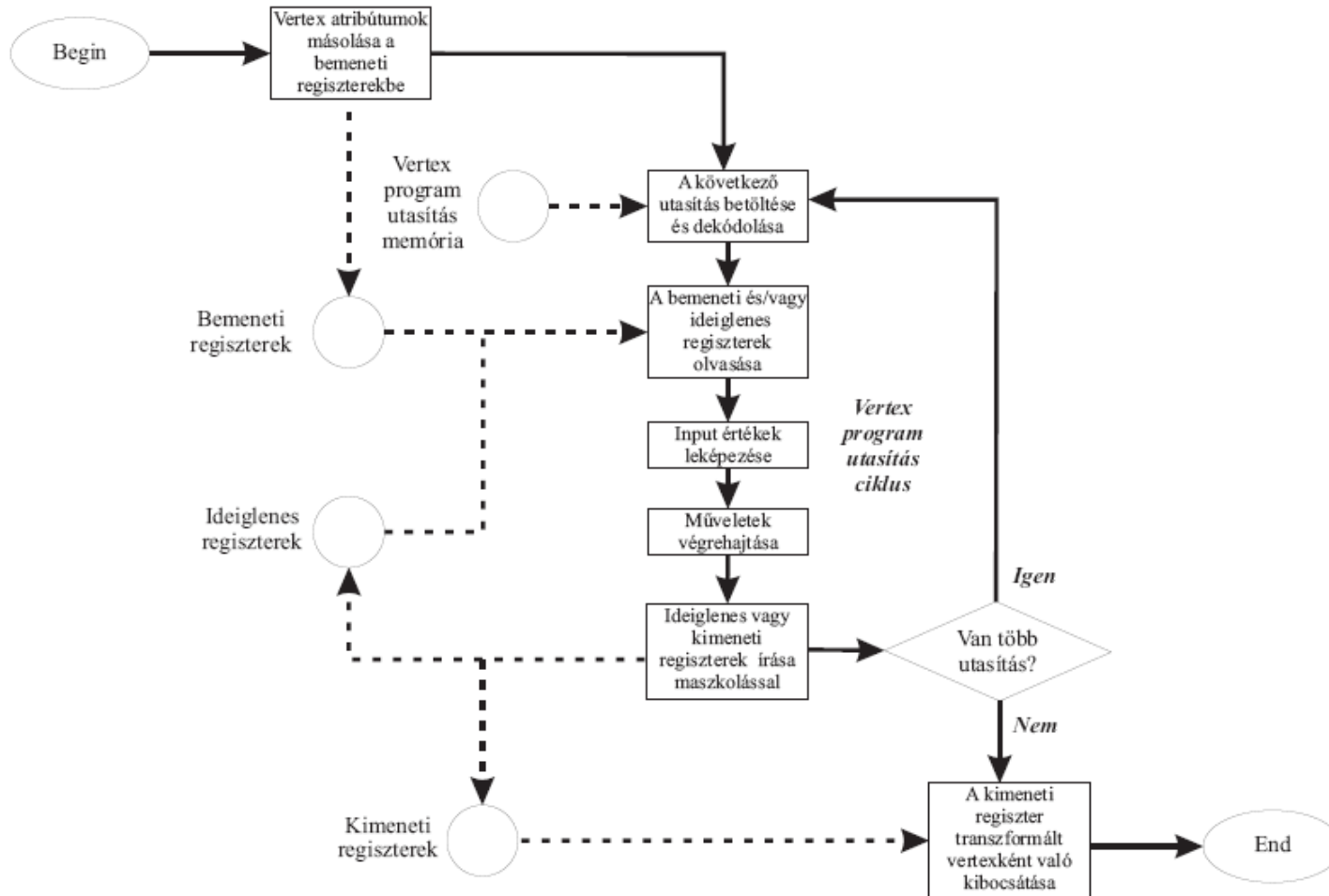
- Keveredés
 - Fragmens és szín puffer keveredése
- Dithering
 - Belső számítások végrehajtása egy magasabb felbontáson
- Logikai műveletek
 - Egymást kölcsönösen kizárják a keveredéssel
 - Bitminták
 - Forrás és cél pixel adat
 - AND, OR, XOR
 - kurzor rajzolása a háttér tárolása nélkül (XOR)

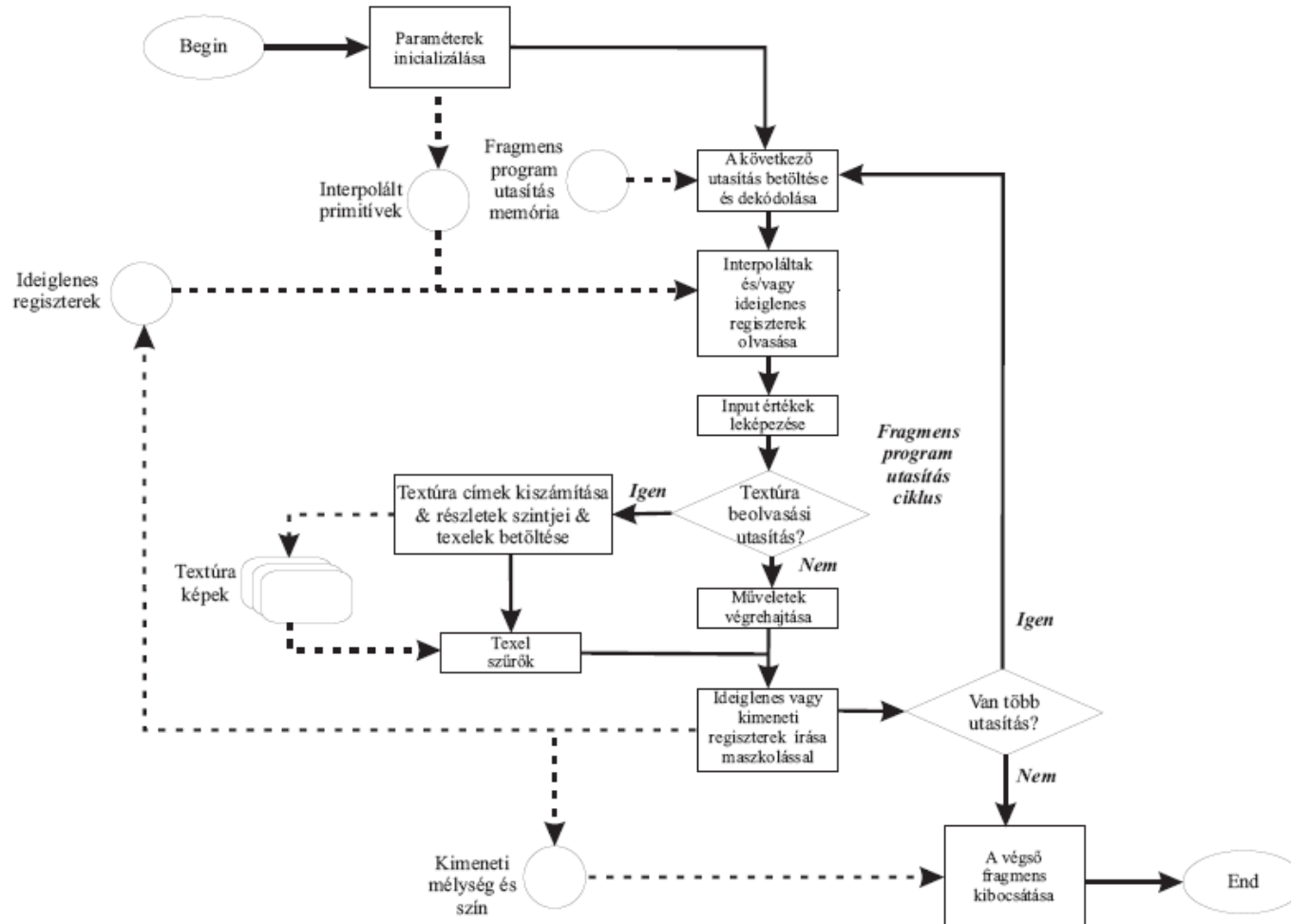
Grafikus csővezeték

Programozható vertexprocesszor

Programozható fragmensprocesszor

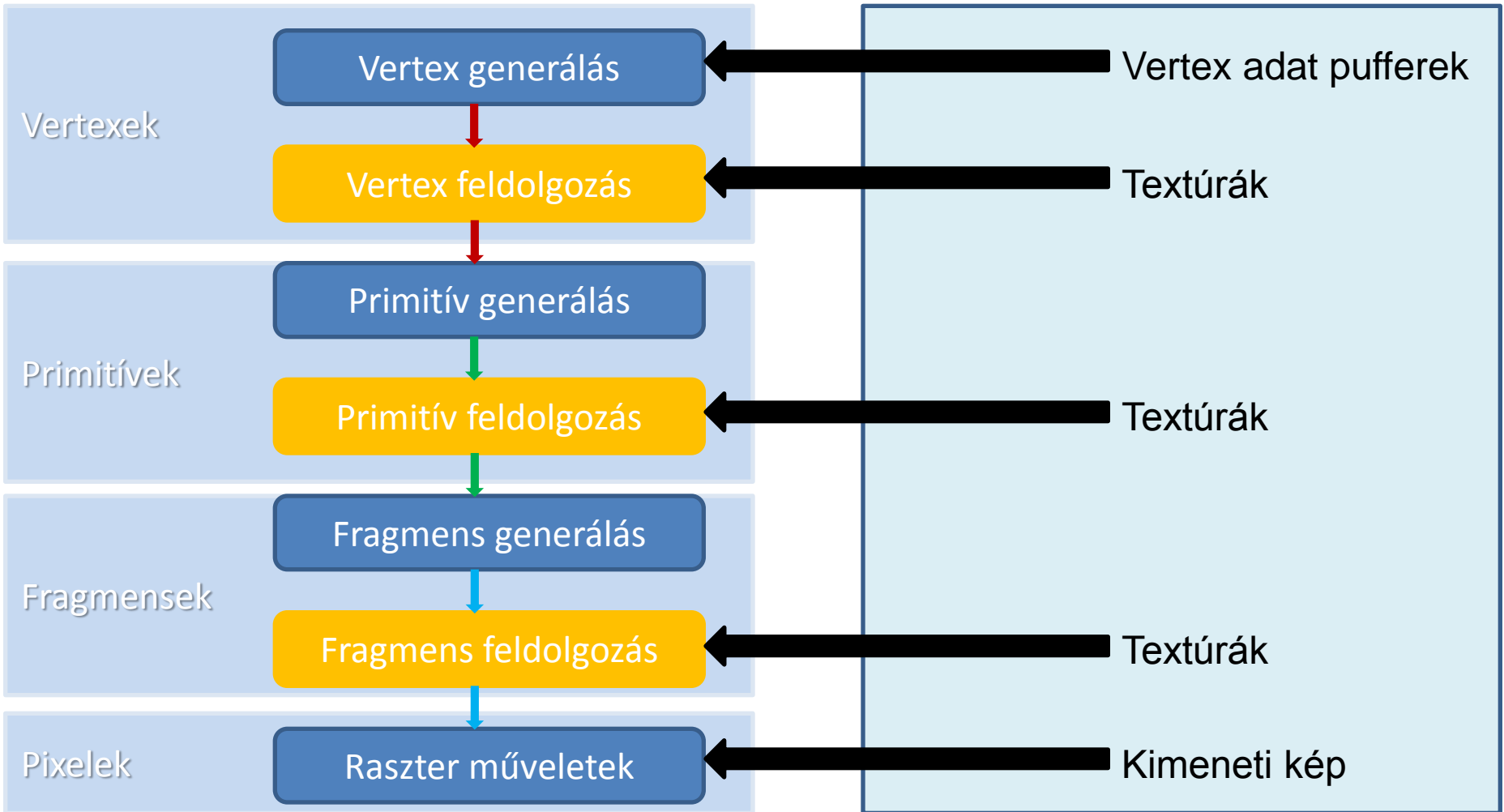

Programozható geometriai processzor

- Direct3D 10
- OpenGL 3.2
- Új grafikus primitívek előállítása az előzetesen a csővezetékbe küldött primitívekből
 - Pontok, vonalak, háromszögek
- Szomszédsági információk
- Felhasználása
 - Pont sprite-ok,
 - geometriai tesszalálás,
 - árnyék térfogat kinyerés,
 - egymenetes renderelés egy cube map-be
- A shader kimenete újból felhasználható a vertex shader-ben
- Általános célú számításokra nem szokás alkalmazni

Grafikus csővezeték

Memória pufferek

Silicon Graphics RealityEngine (1993)

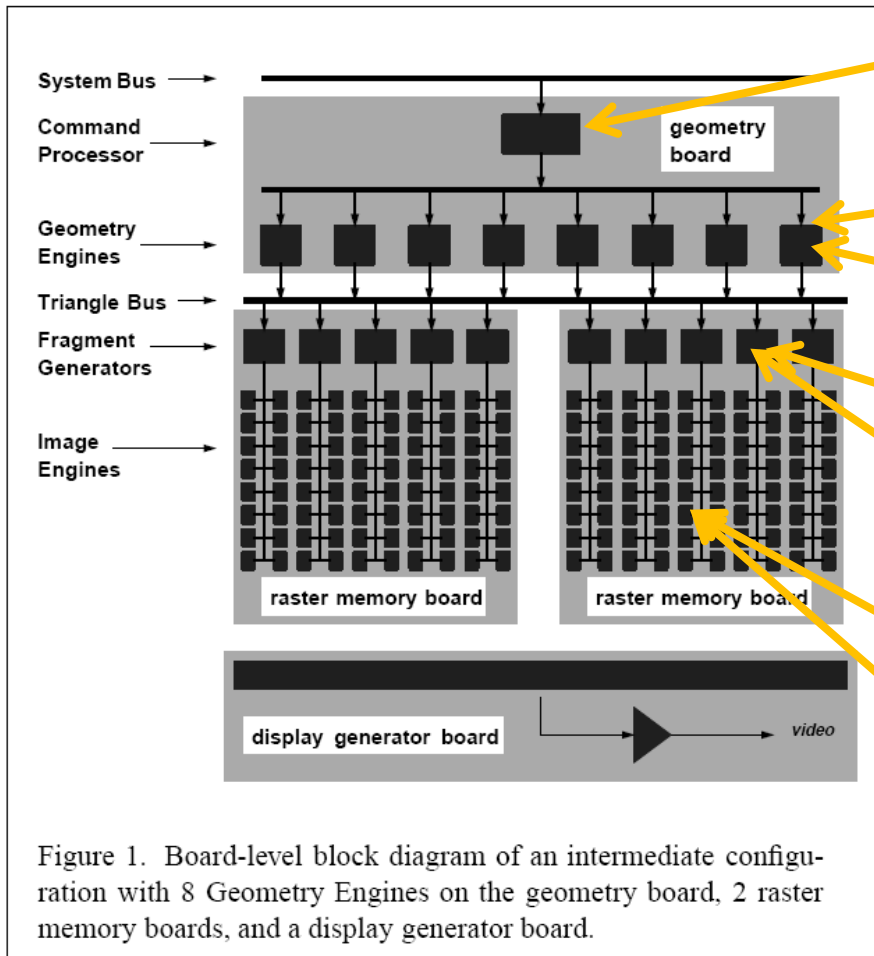
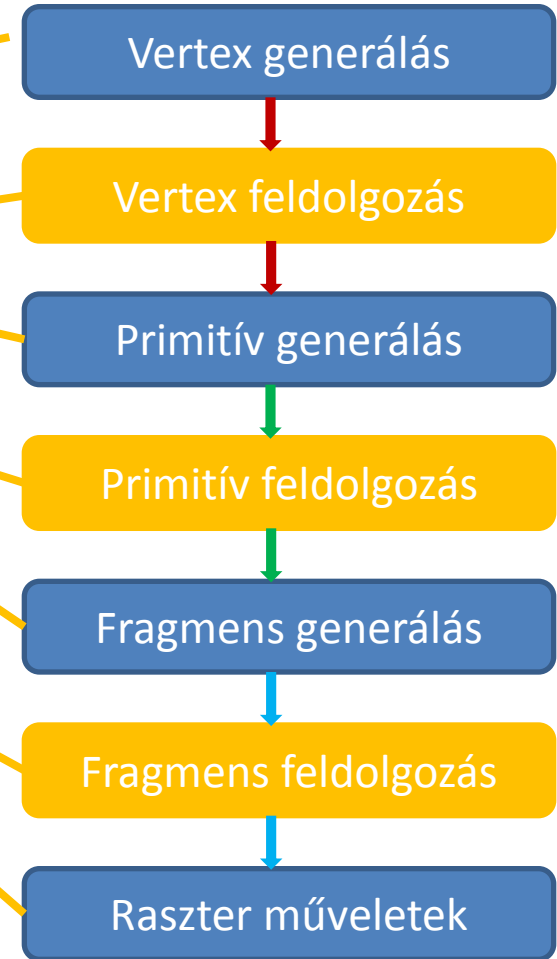
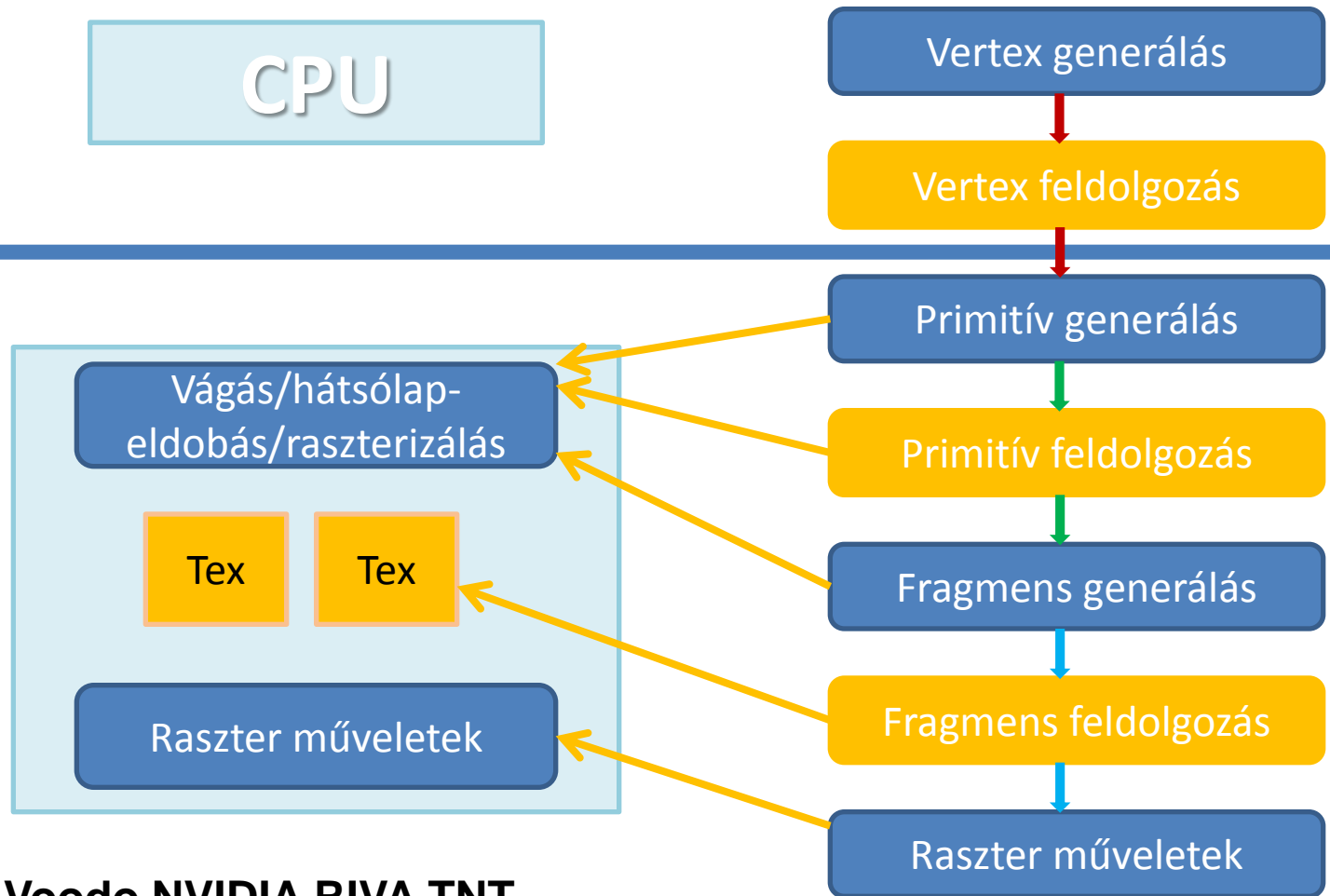

Figure 1. Board-level block diagram of an intermediate configuration with 8 Geometry Engines on the geometry board, 2 raster memory boards, and a display generator board.

3D-s grafikus gyorsító 1999 előtt

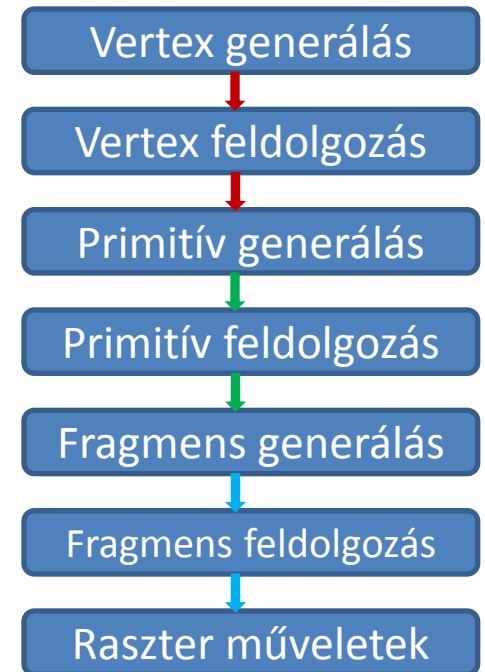
3DFX Voodoo NVIDIA RIVA TNT

GPU 1999 körül

CPU

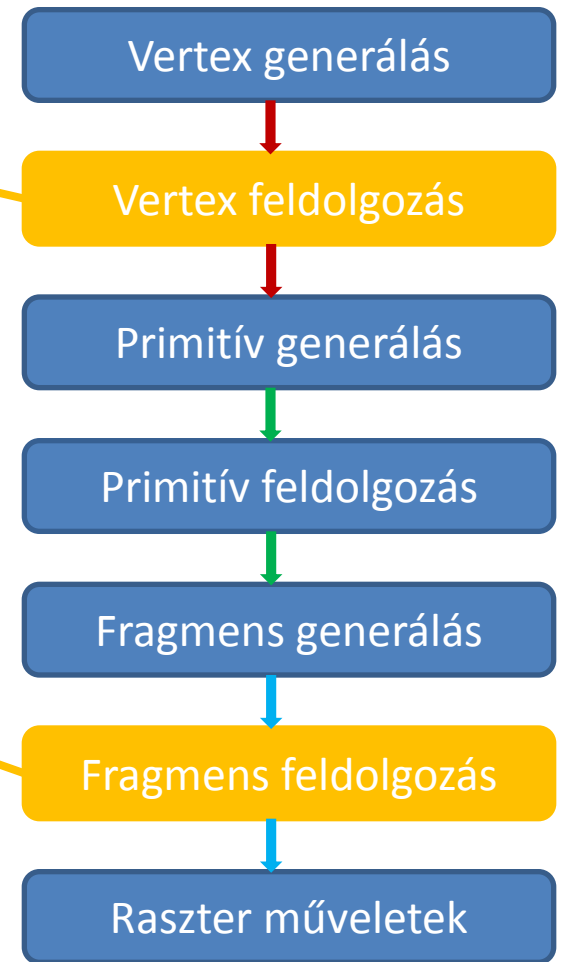
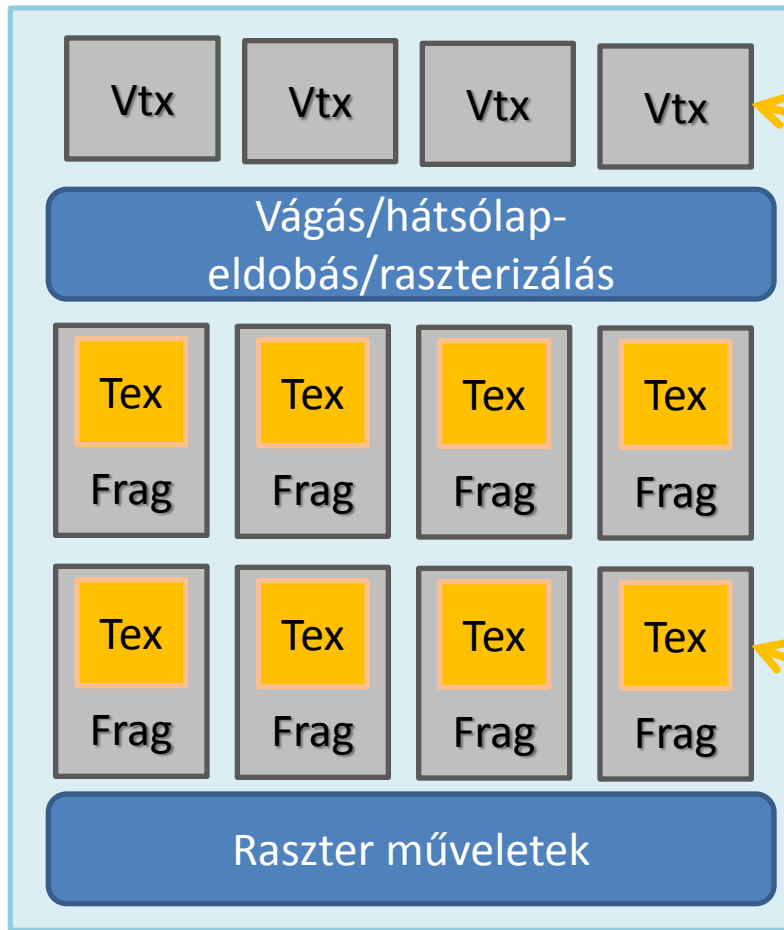
GPU

NVIDIA GeForce 256

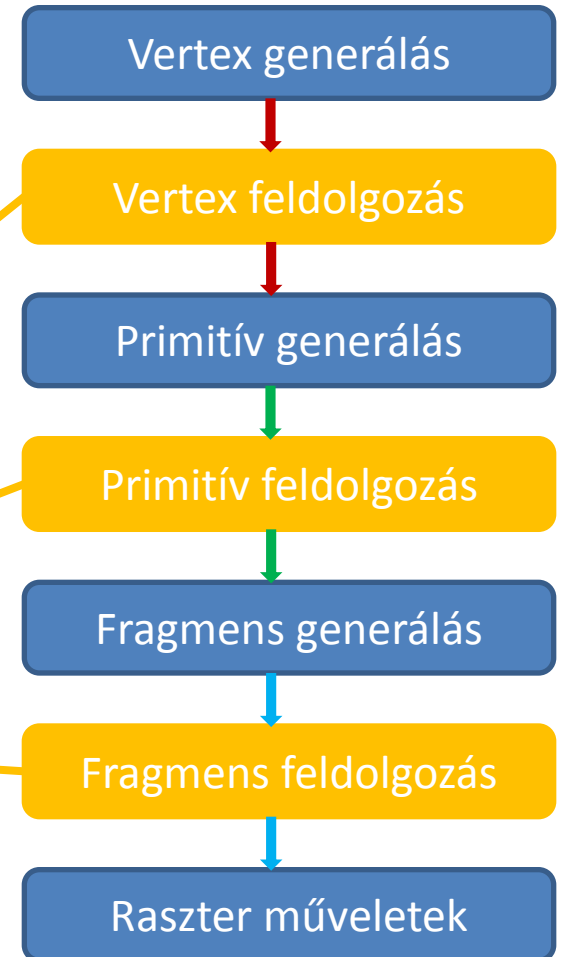
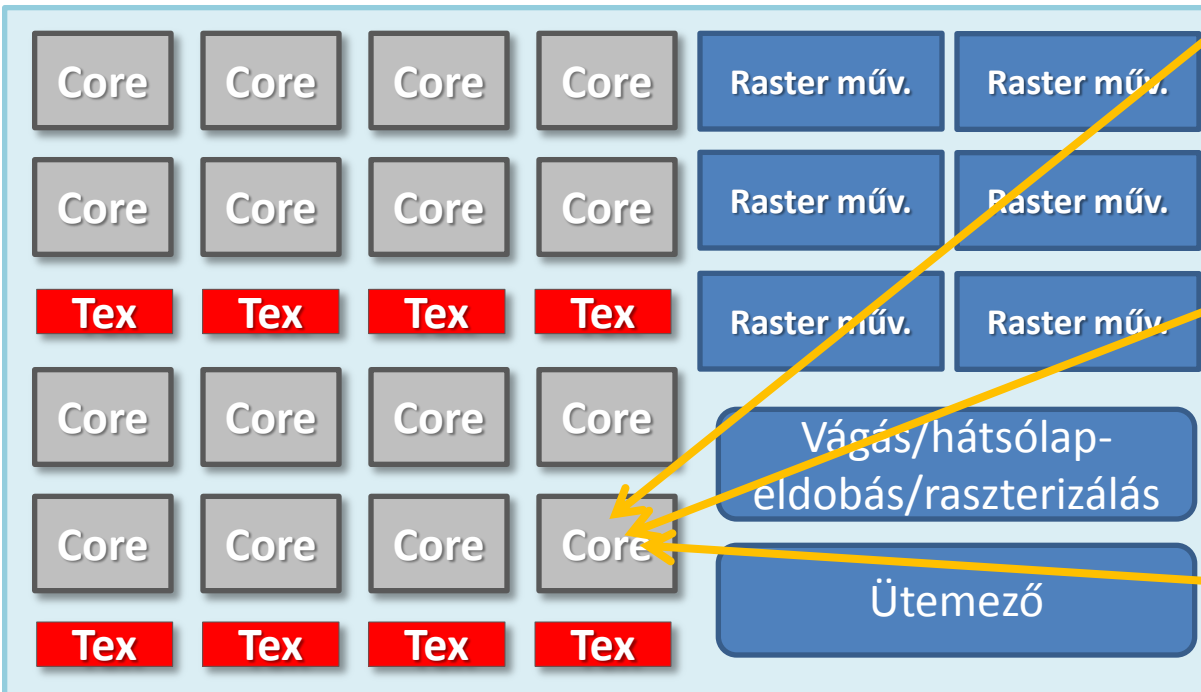

Direct3D 9 programozhatóság 2002

ATI Radeon 9700

Direct3D 10 programozhatóság 2006

NVIDIA GeForce 8800
egységes shader GPU

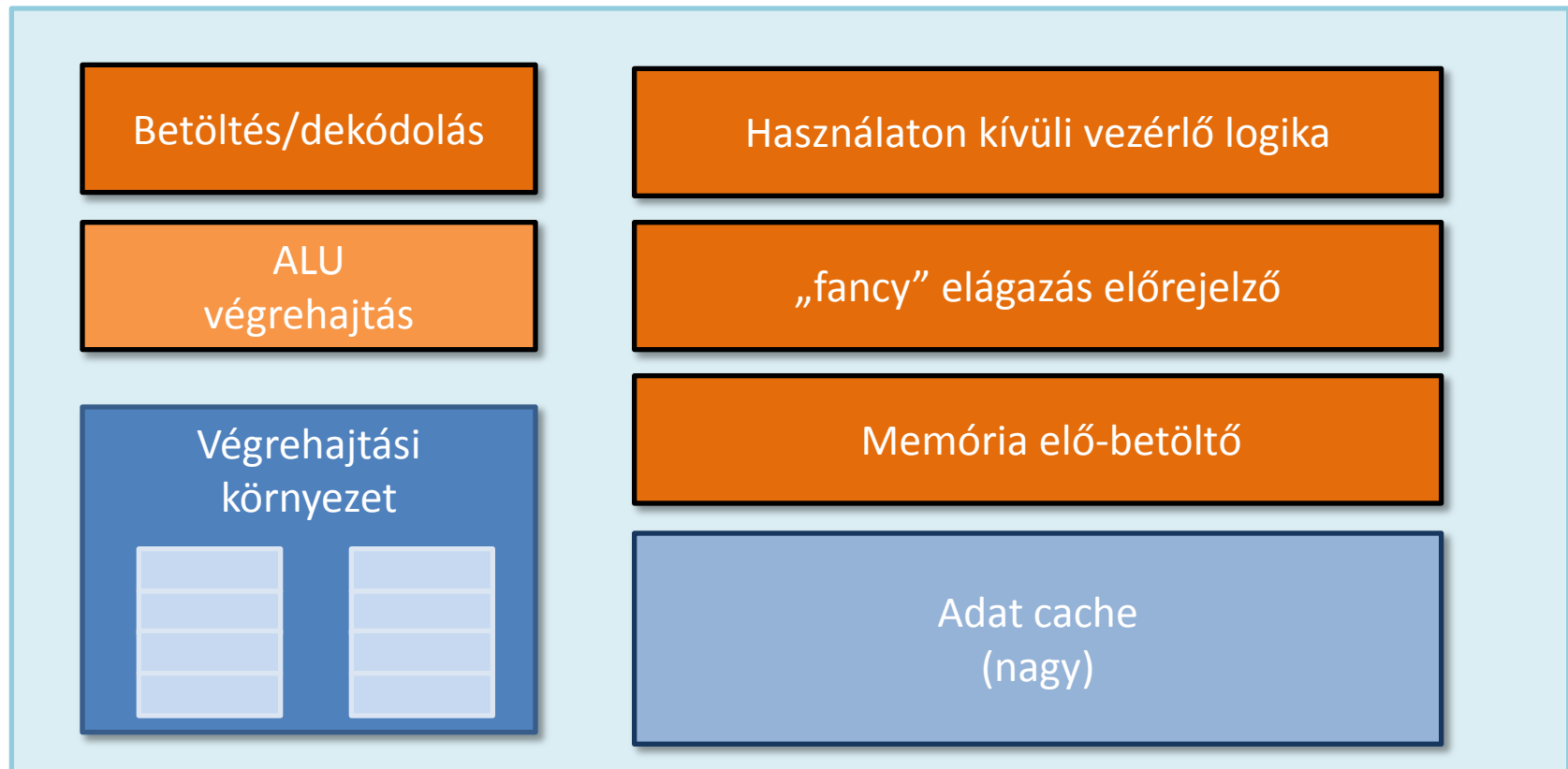

General-Purpose Computing on Graphics Processing Units (GPGPU)

- Egységes shader modell
 - Shaderek megvalósítása közelebb került egymáshoz
 - Egyszerű
 - Kevés utasítás
 - Általános célú végrehajtóegység
 - Több száz
 - Hatalmas számítási kapacitás

CPU-stílusú core-ok

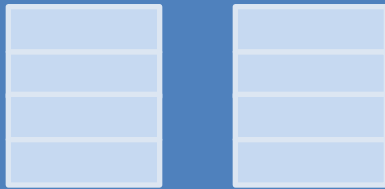

Első ötlet

Betöltés/dekódolás

ALU
végrehajtás

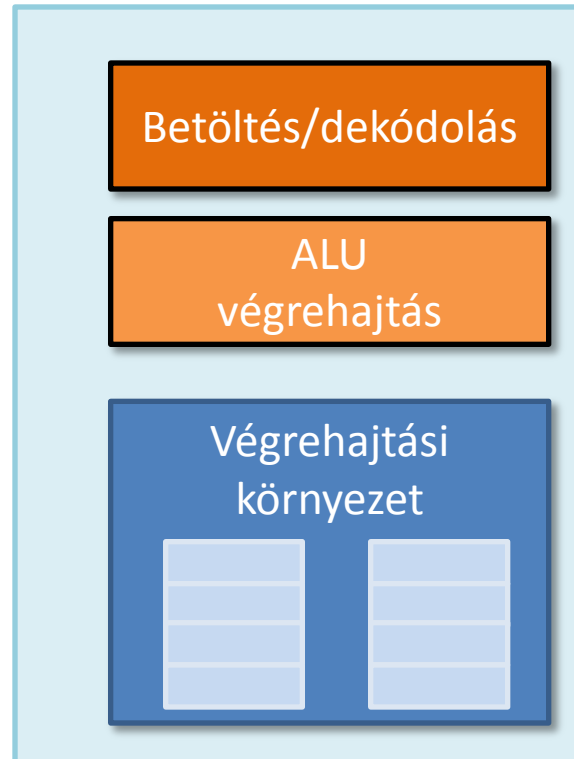
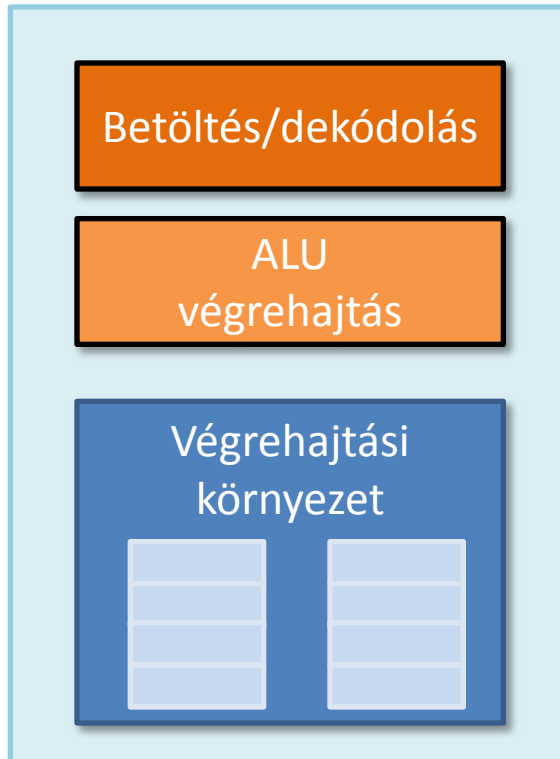
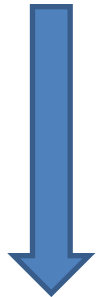
Végrehajtási
környezet

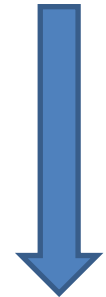
**Tüntessük el azokat a
komponenseket, amelyek
az egyetlen utasítás folyam
gyors futását segítik!**

Két mag (core) két fragmens párhuzamos feldolgozása

1. fragmens

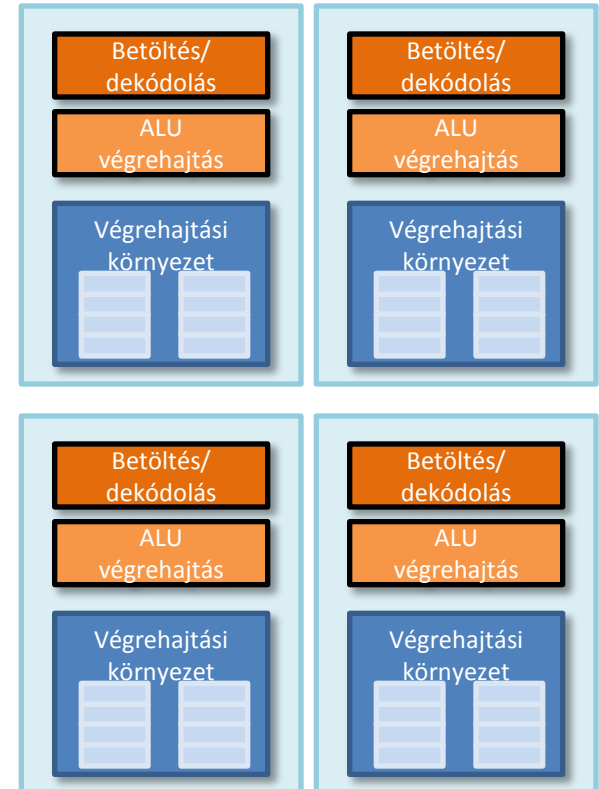
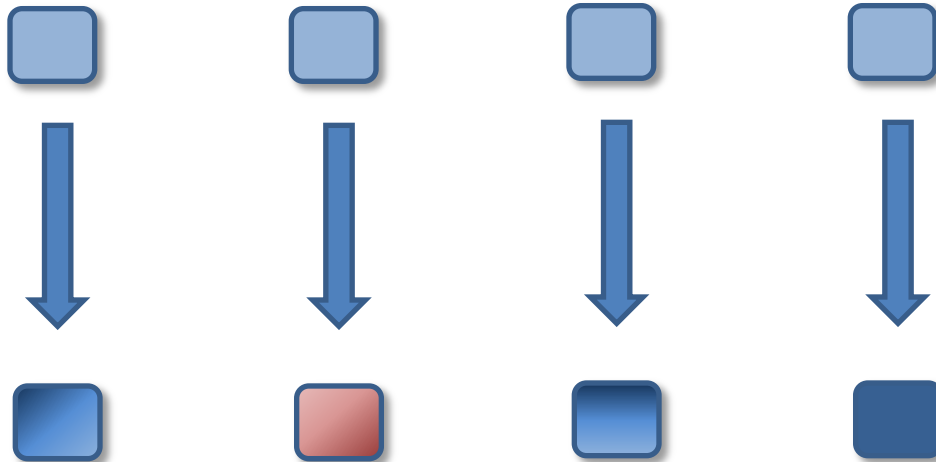
2. fragmens

Négy mag (core)

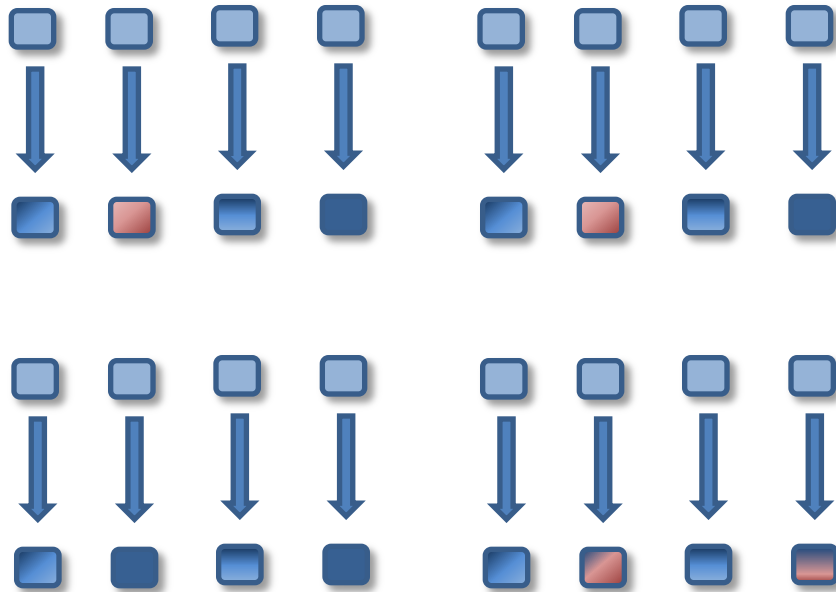
négy fragmens párhuzamos feldolgozása

1. fragmens 2. fragmens 3. fragmens 4. fragmens

Tizenhat mag (core)

tizenhat fragmens párhuzamos feldolgozása

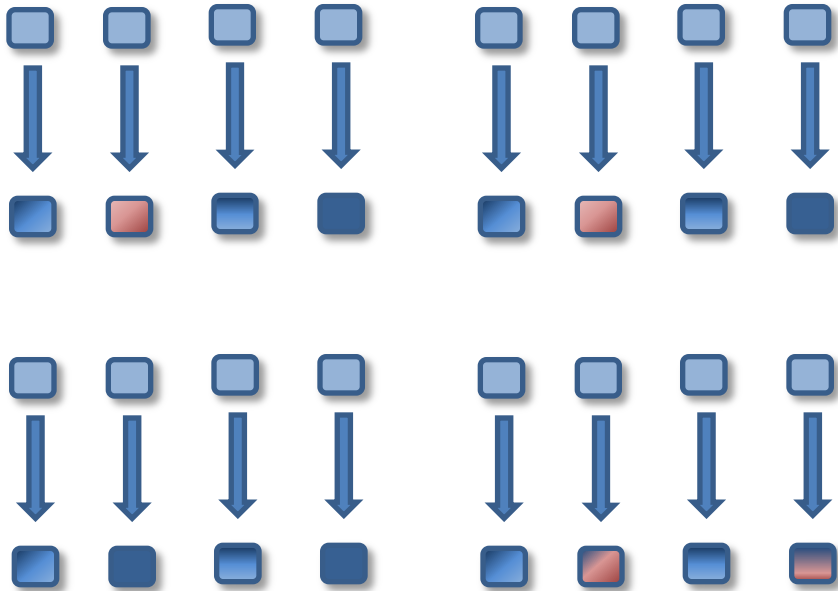

16 mag = 16 egyidejű utasítás folyam

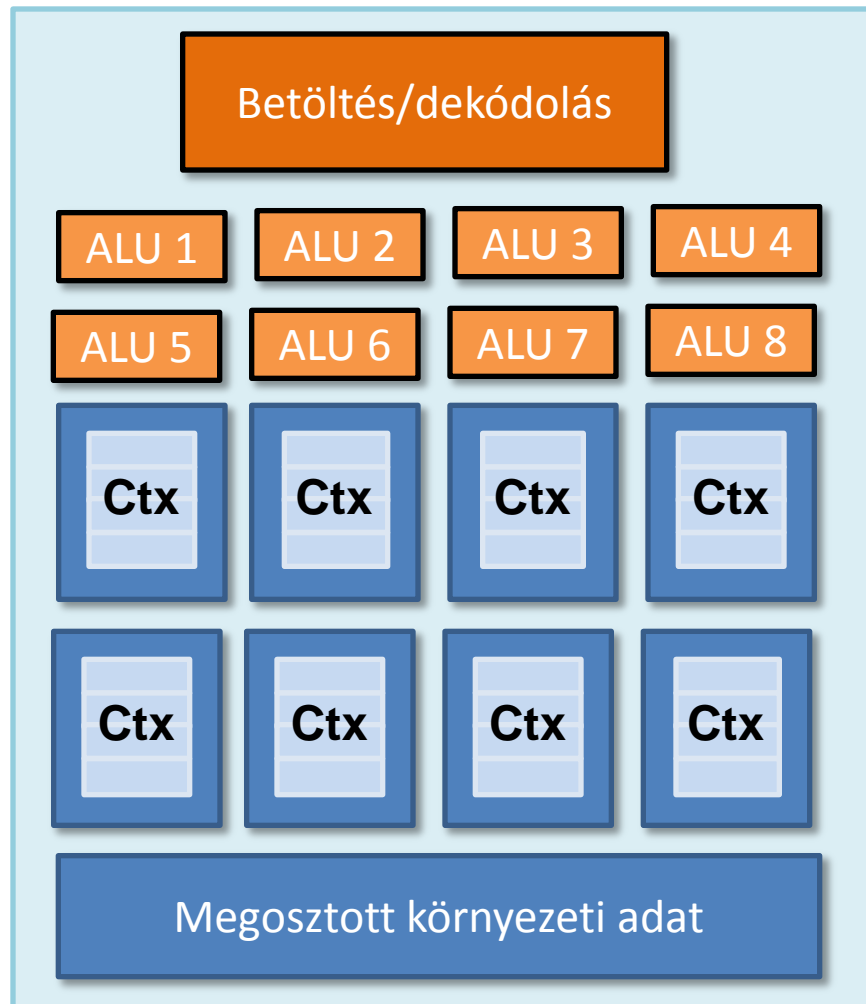

Utastítás folyam megosztás

Szükség van a fragmensek közötti utastítás folyam megosztására

Második ötlet

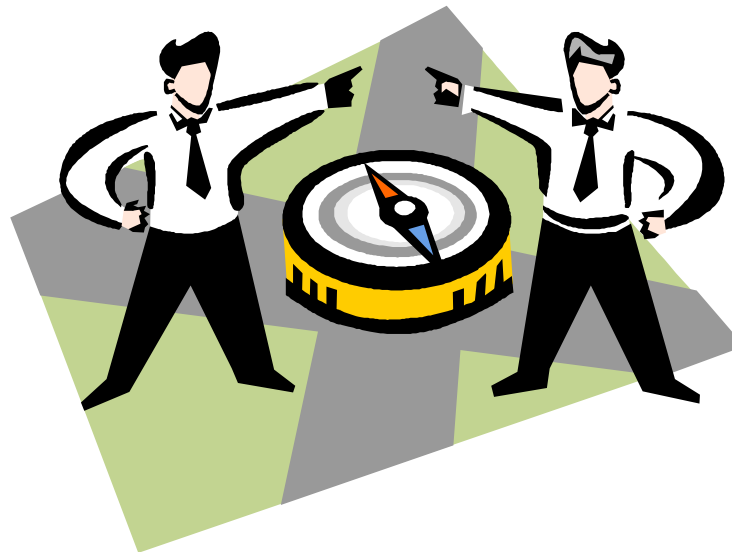
Csökkentsük az utasítás folyam
kezelésének költségét és
összetettségét az ALU-k között

SIMD

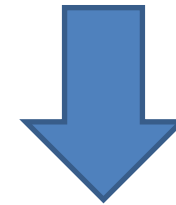
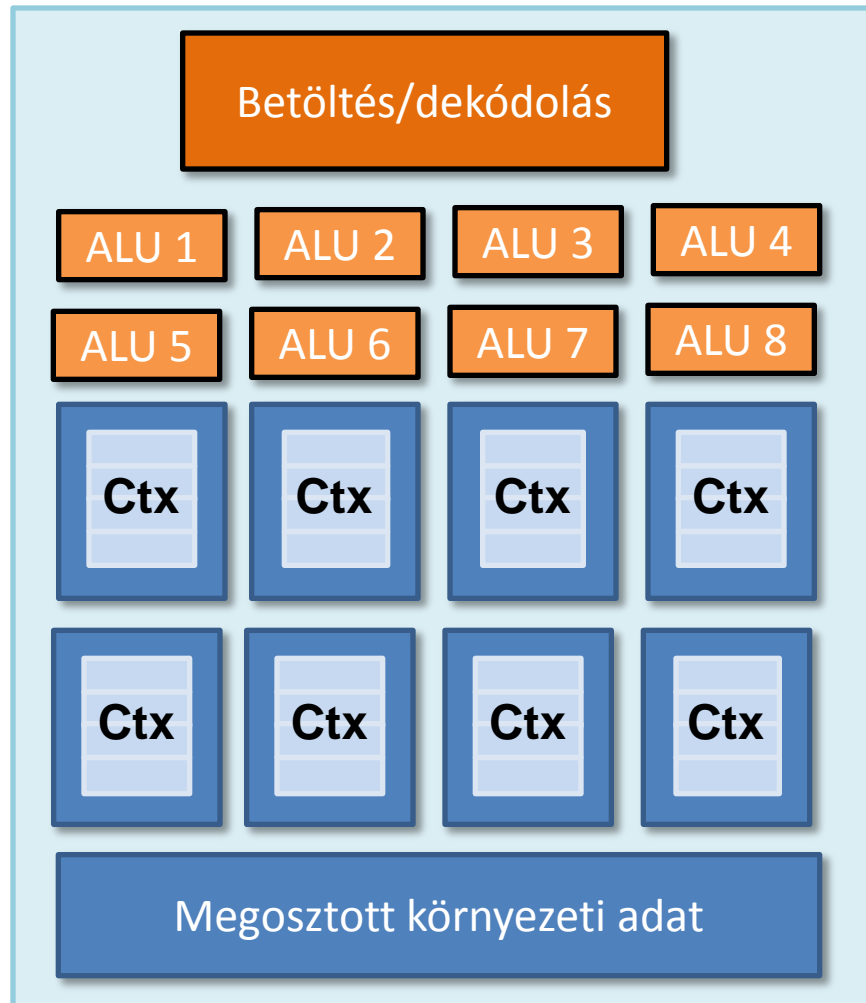
Single Instruction Multiple Data

Shader módosítása

- Előző shader egy fragmenst dolgozott fel
 - Skalár műveletek
 - Skalár operandusok
- Új shader 8 fragmenst dolgoz fel
 - Vektor műveletek
 - Vektor operandusok

Második ötlet

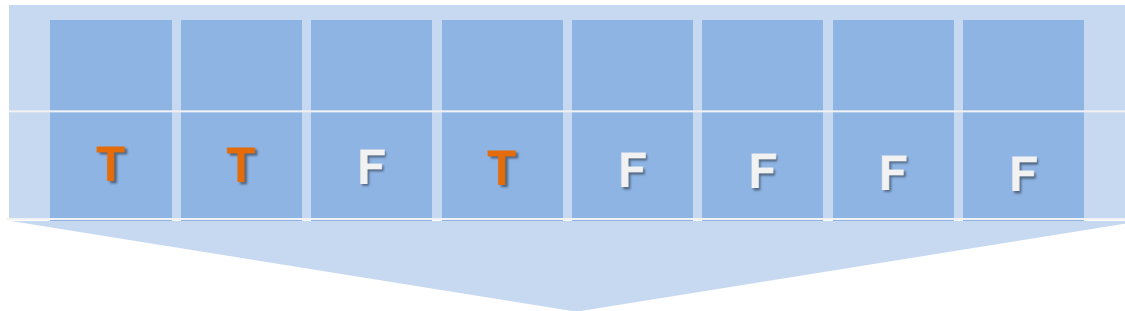
128 fragmens párhuzamosan

- 16 mag = 128 ALU
- 16 egyidejű utasítás folyam
- 128
 - Vertex
 - primitívek
 - Fragmensek

Mi van az elágazásokkal?

Idő
(tíkk-takk)

Feltétel nélküli shader kód

```

if (x > 0 {
    y = pow(x, exp);
    y *= Ks;
    refl = y + Ka;
} else {
    x = 0;
    refl = Ka;
}
    
```

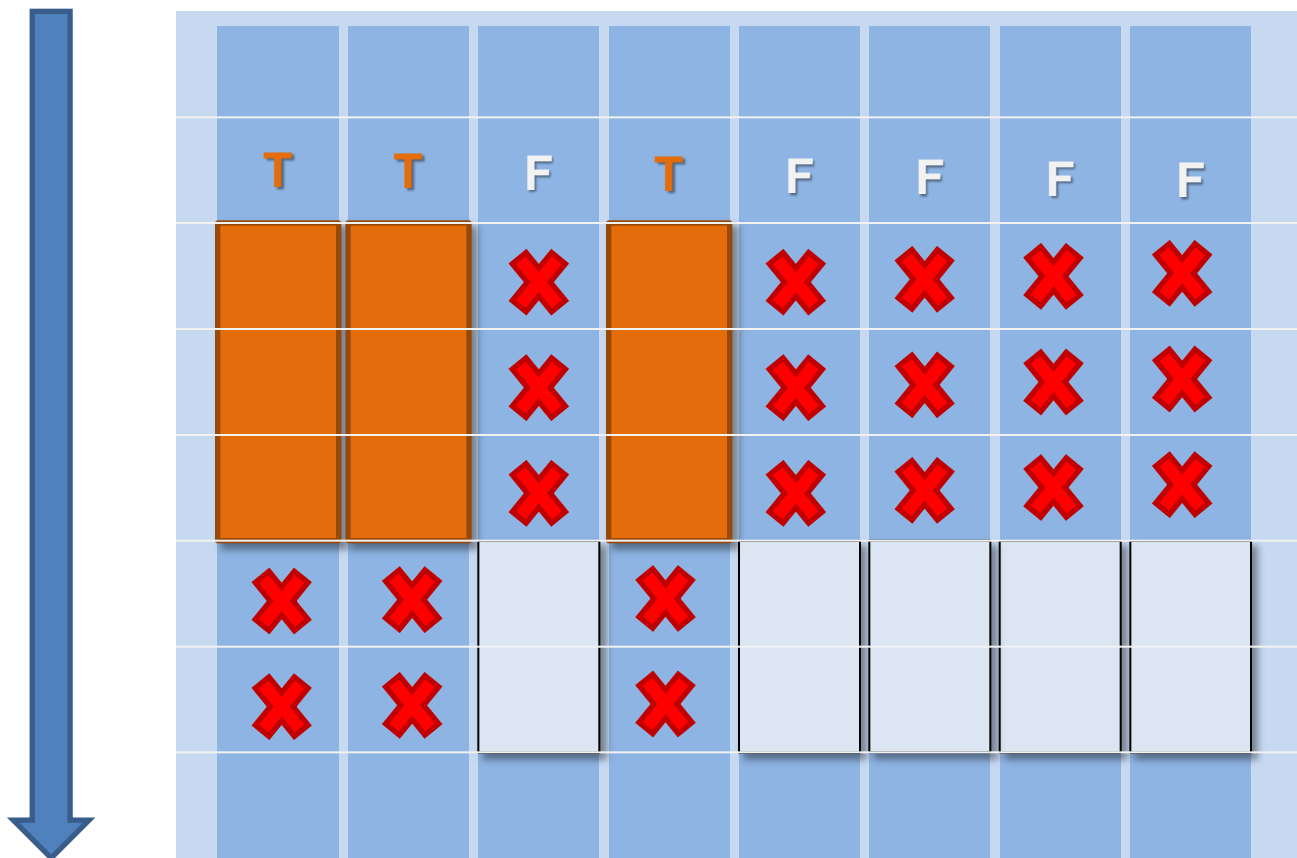

Mi van az elágazásokkal?

Idő
(tíkk-takk)

Feltétel nélküli shader kód


```

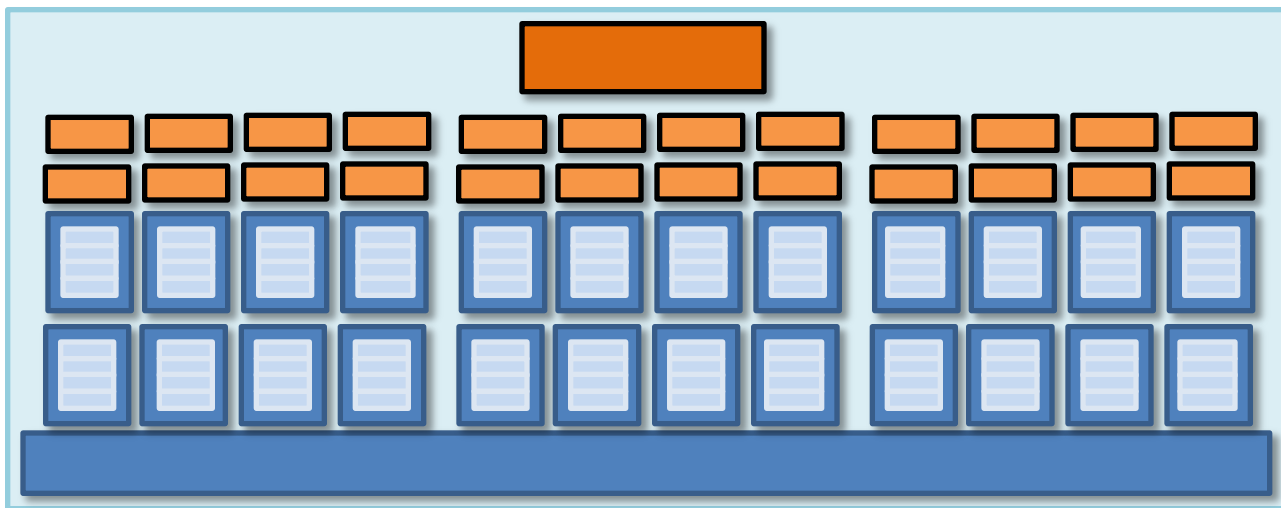
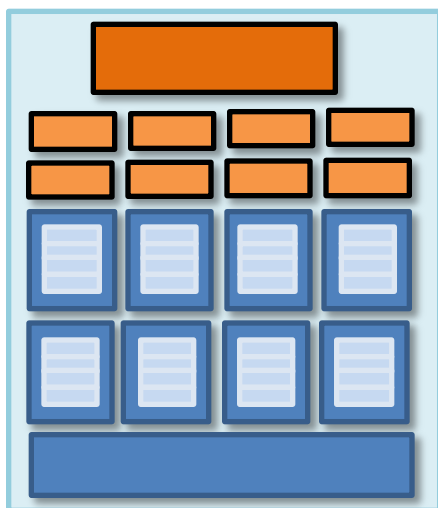
if (x > 0 {
    y = pow(x, exp);
    y *= Ks;
    refl = y + Ka;
} else {
    x = 0;
    refl = Ka;
}
    
```

Nem mindegyik ALU végez hasznos munkát
Legrosszabb eset 1/8

SIMD feldolgozás a gyakorlatban

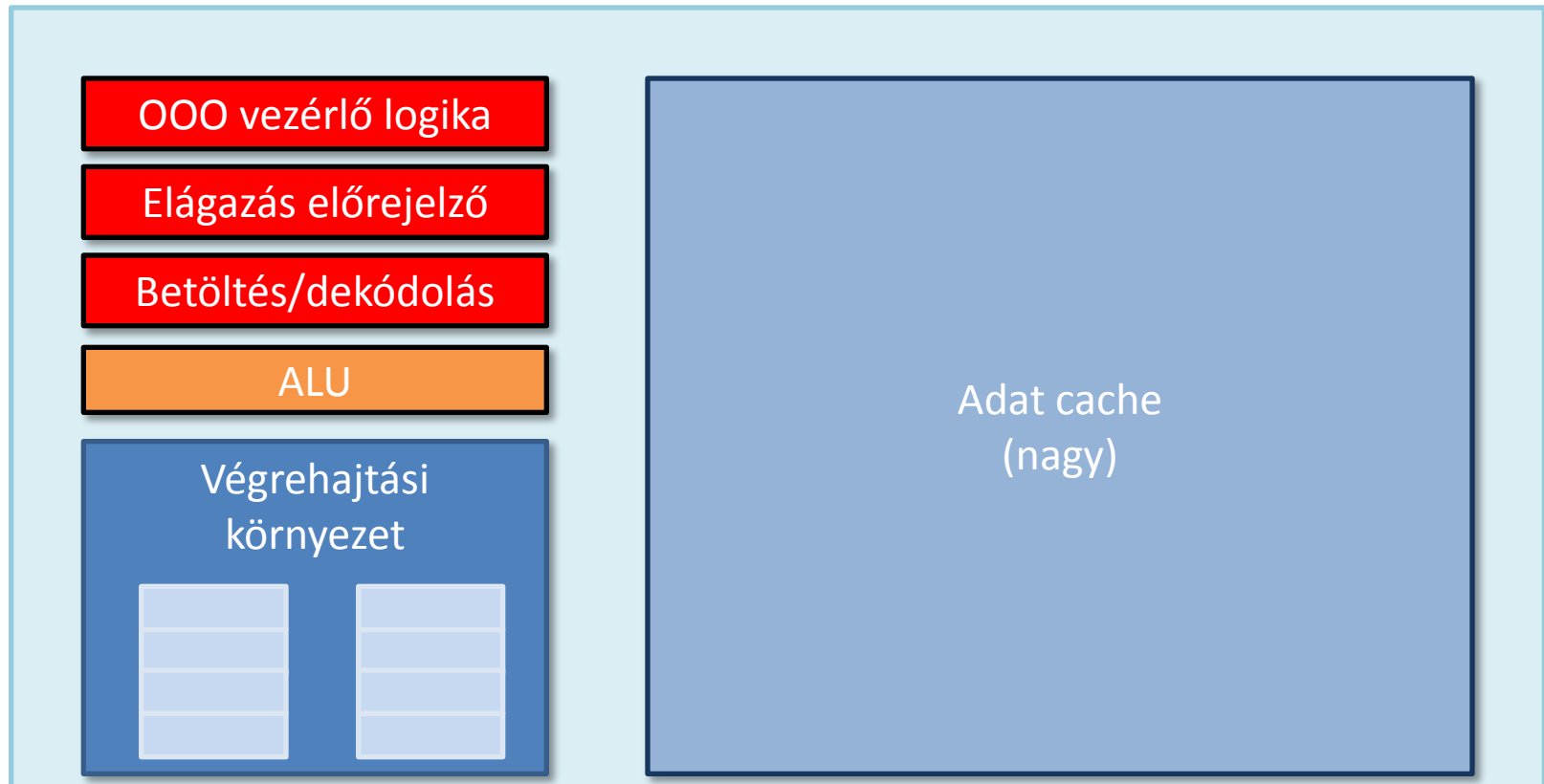
16 és 64 fragmens között osztozik egy utasítás folyamán

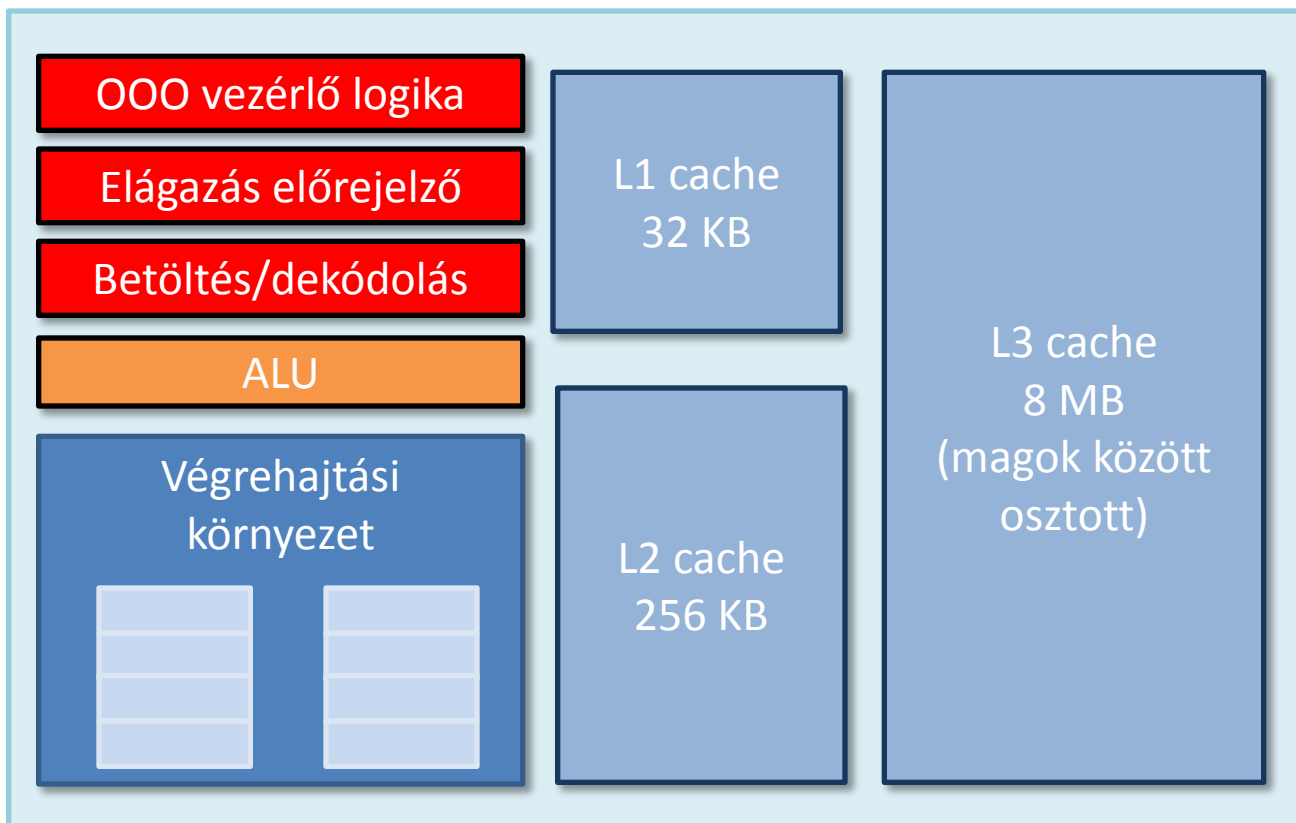
Állások (stalls)

- Állás akkor következik be, amikor egy mag (core) nem tudja futtatni a következő shader utasítást, mivel egy előző utasításra várakozik
 - Függőségek vannak az utasítás folyamában
 - Pl. ADD függ a LOAD befejezésétől
- Késleltetés
 - Adat elérése a memóriából sokszor 1000-nél több ciklust igényel
 - Rossz ötlet volt az első egyszerűsítés?
 - Az eltávolított részek segítenek az állások megoldásában
 - A GPU-k sok független feladatot tételeznek fel
 - Független SIMD csoportok

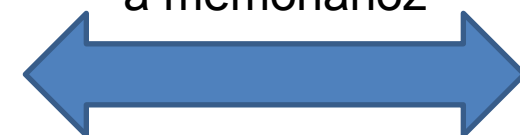
CPU-stílusú core-ok

CPU-stílusú memória felépítés

25 GB/sec elérés a memóriához

Magok hatékony kihasználása cache-ben lévő adatok esetén (késleltetés csökkentése, nagy sávszélesség)

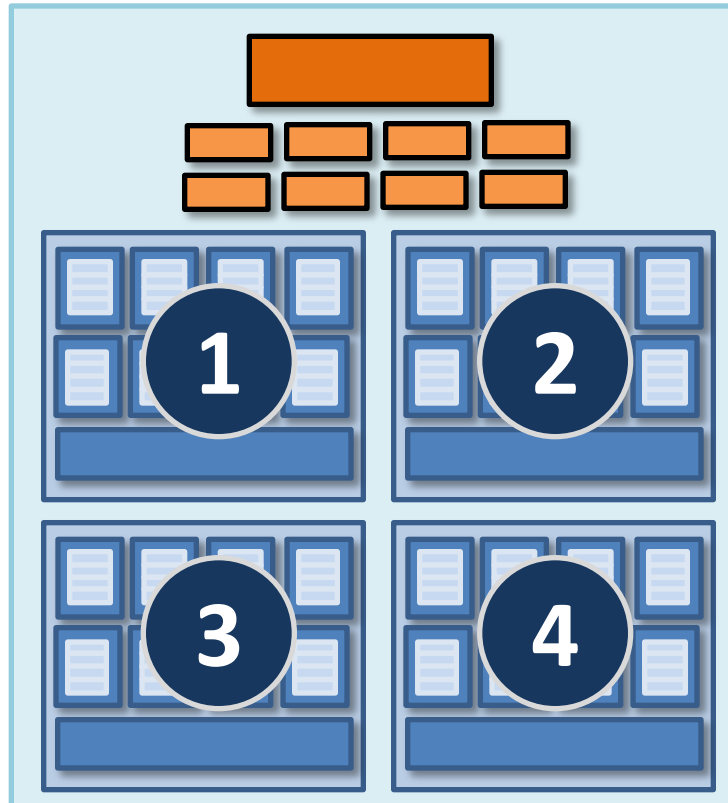
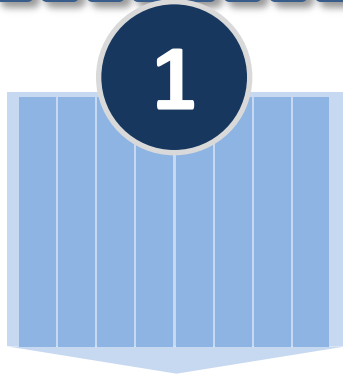
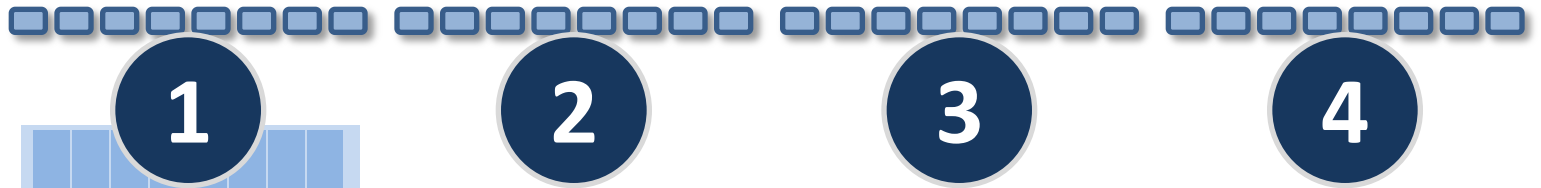
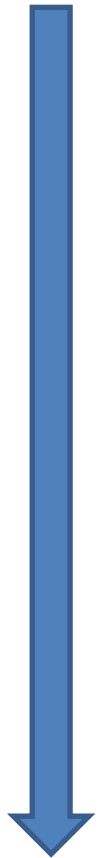
Harmadik ötlet

- Sok független fragmensünk van
- Sok fragmens összefésült feldolgozása egy magon
 - Utasítás folyam váltás egy másik (nem álló) SIMD csoportra, ha az aktív csoport áll
 - GPU hardveresen kezeli
 - Overhead mentesen
 - Ideális esetben teljesen láthatatlan
 - Áteresztőképesség maximális

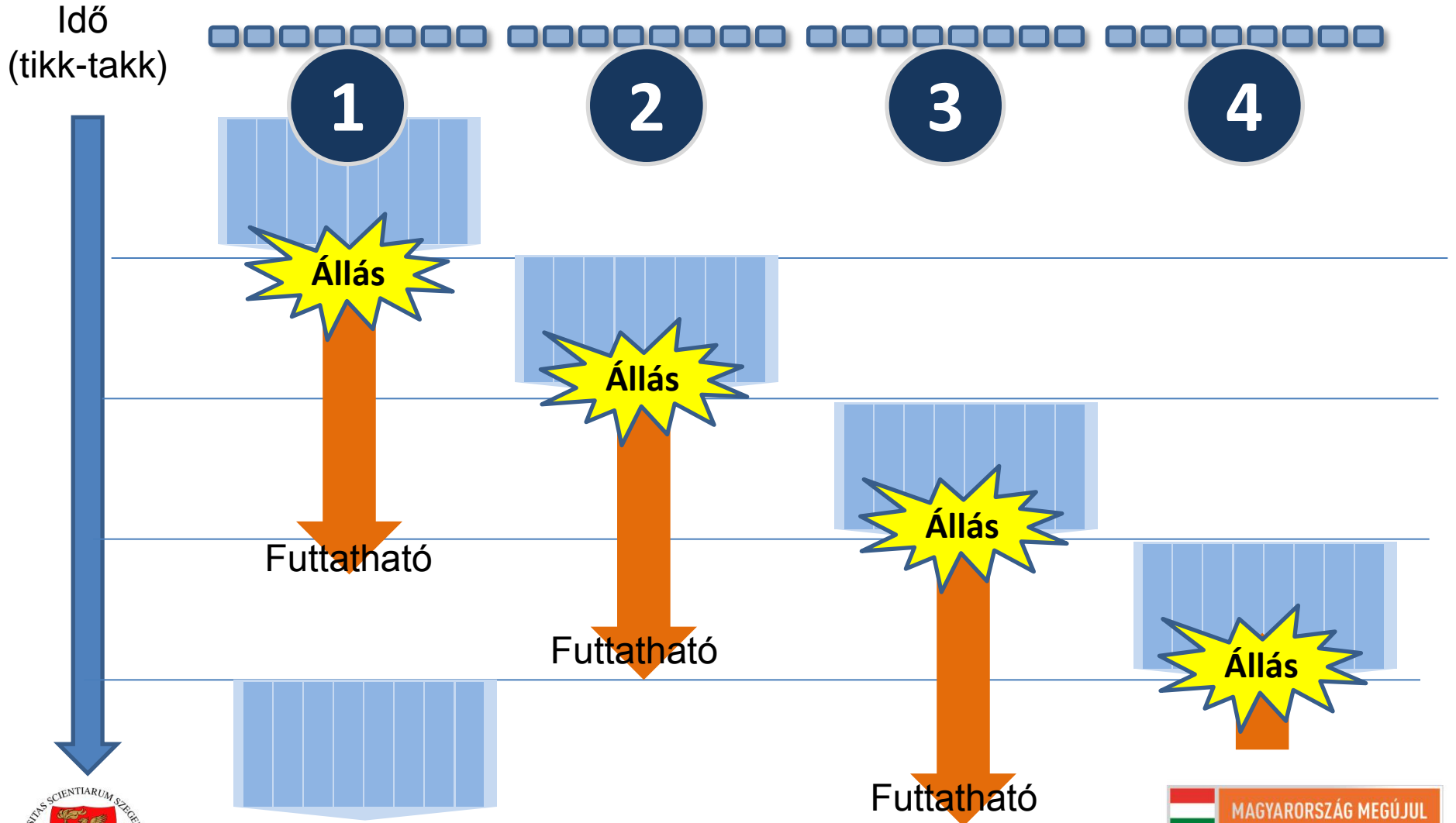
Shader állások elrejtése

Idő
(tíkk-takk)

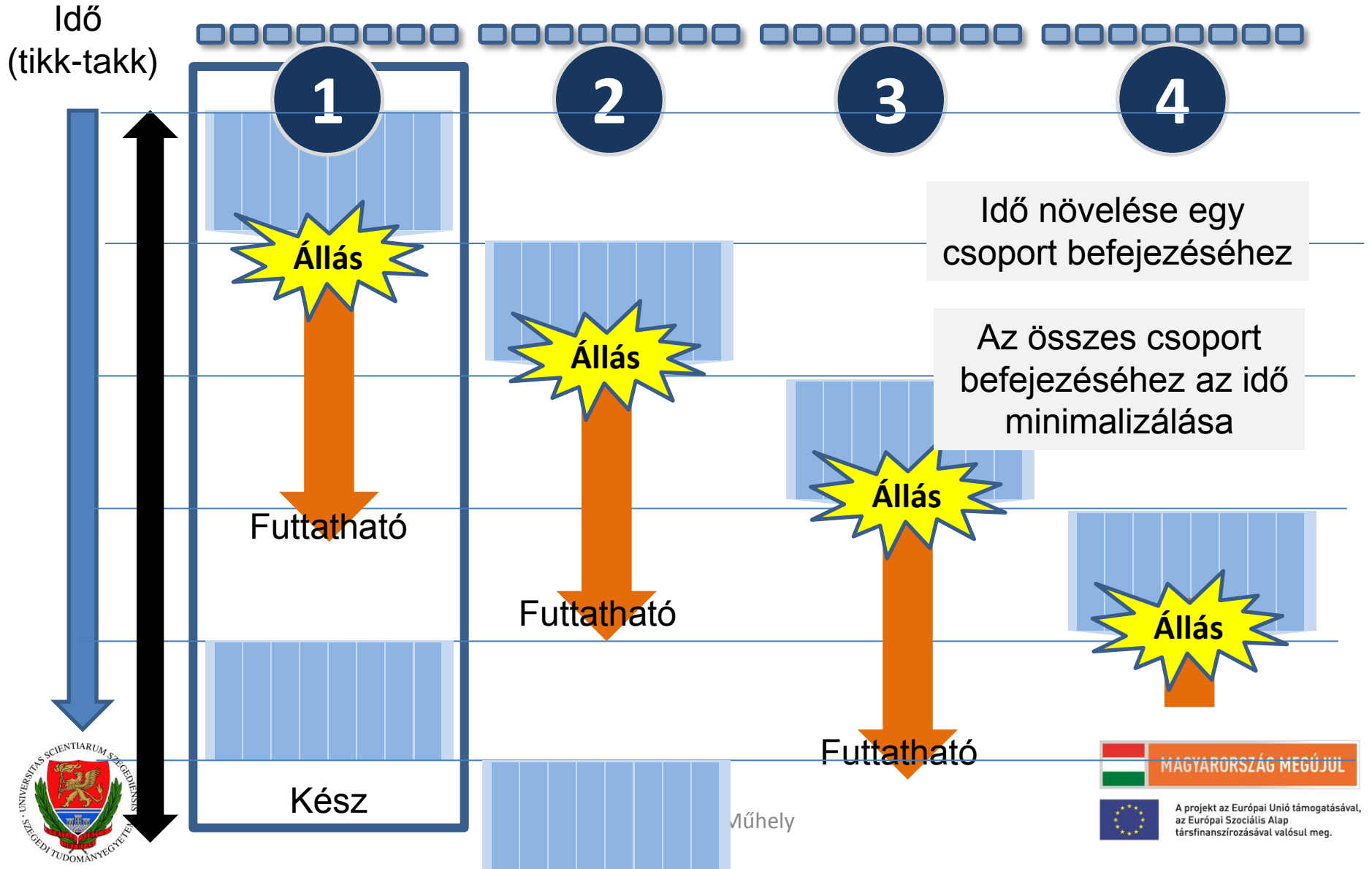

Informatika Műhely

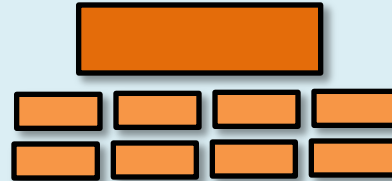
Shader állások elrejtése

Shader állások elrejtése

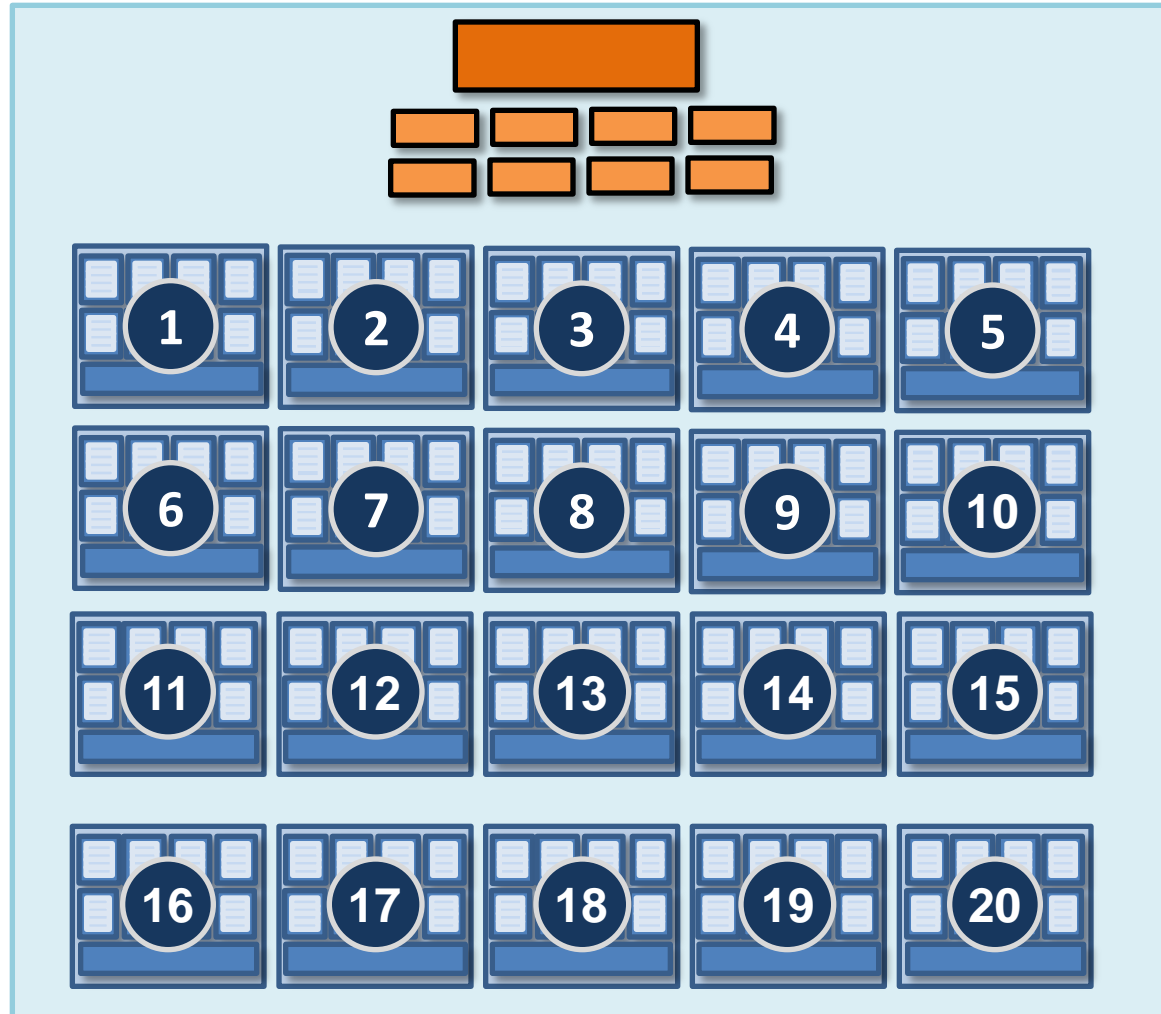

Környezetek tárolása

Közös környezet készlet tárolás
64 KB

Húsz kicsi környezet

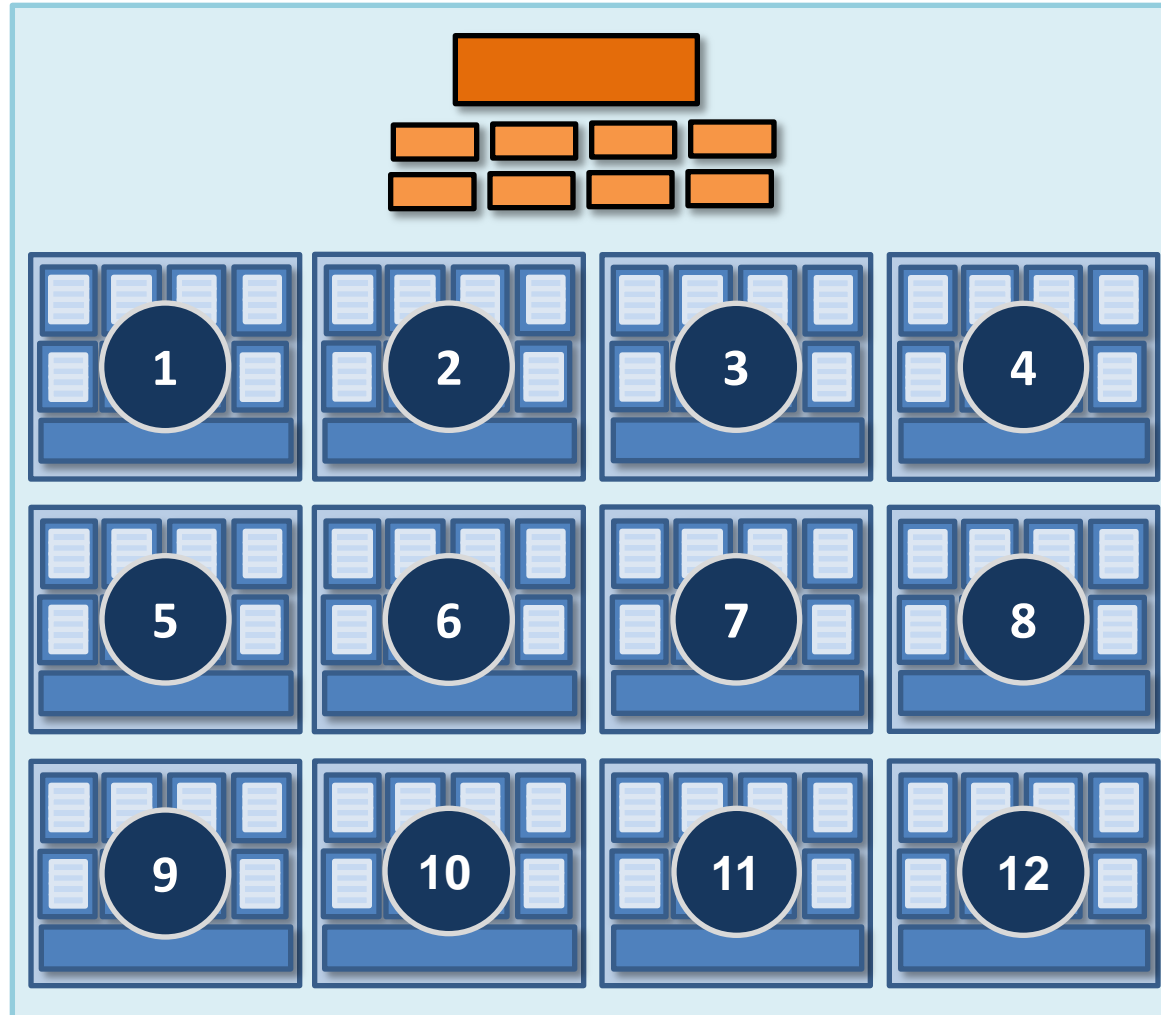
Maximális késleltetés elrejtési képesség

Informatika Műhely

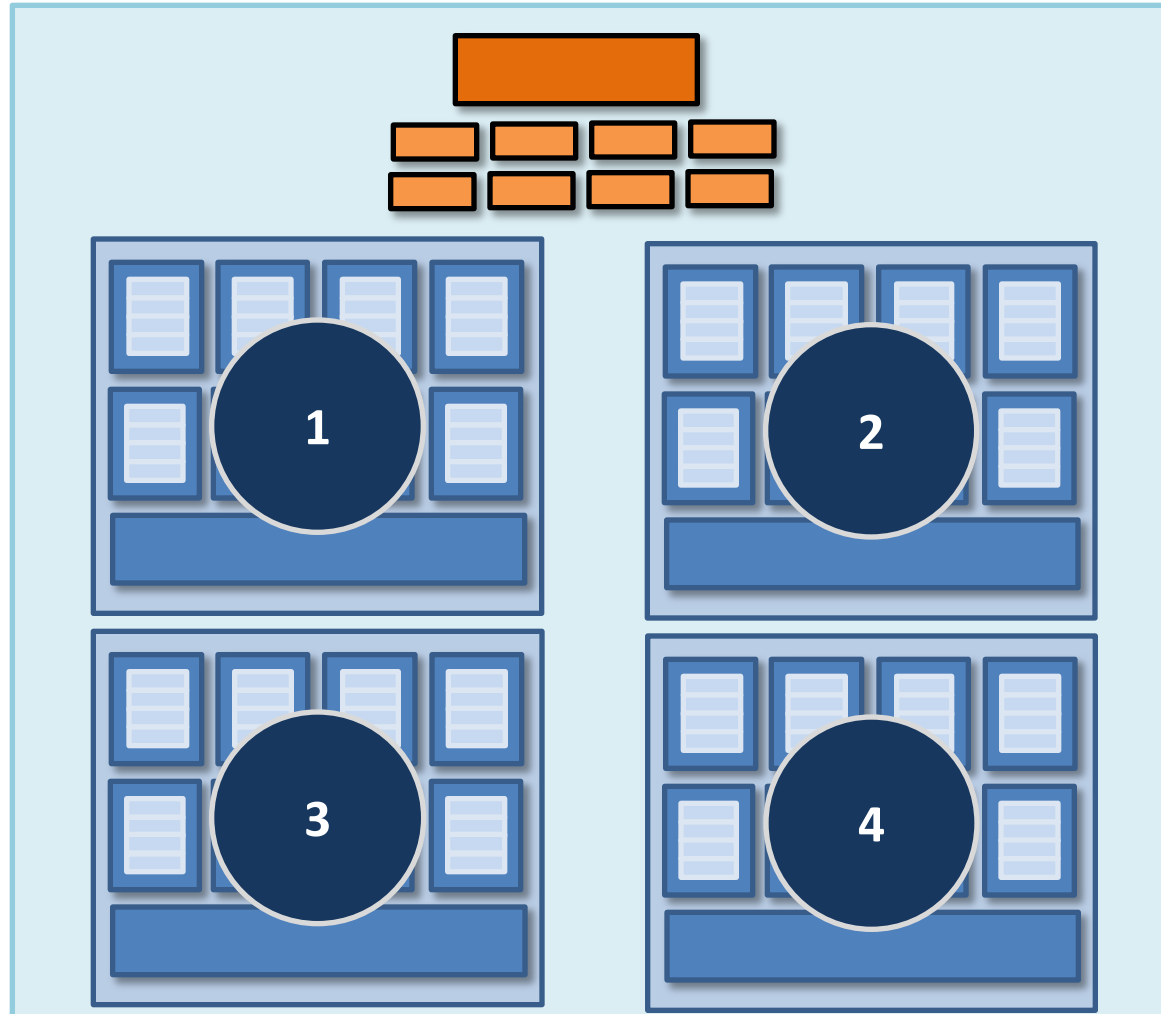

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Tizenkét közepes környezet

Négy nagy környezet

Alacsony késleltetés elrejtési képesség

Informatika Műhely

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

GPU shading rendszer

16 mag

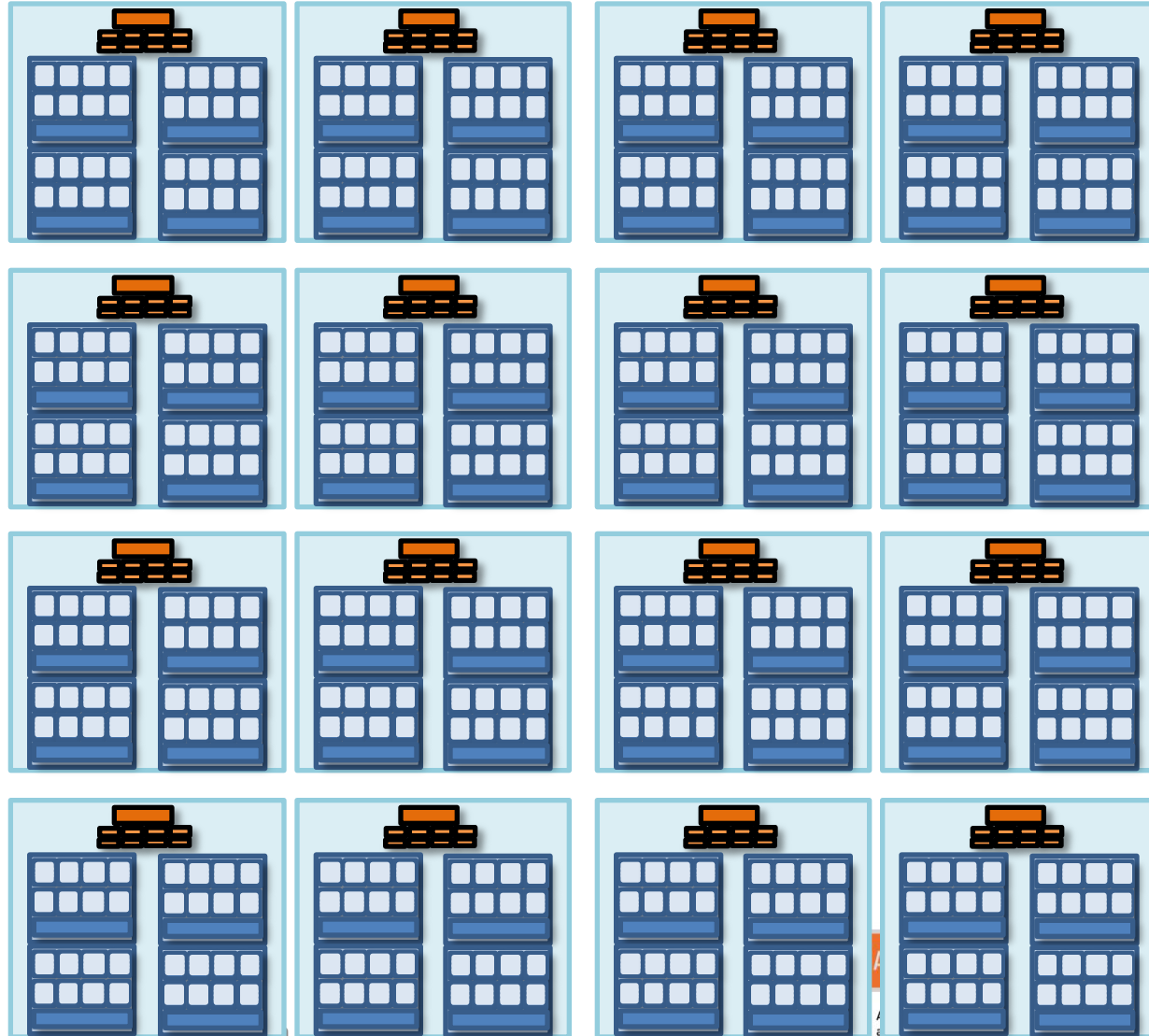
8 mul-add ALU magonként
(128 összesen)

16 egyidejű utasítás folyam

64 konkurens (de összefésült)
utasítás folyam

512 konkurens fragmens

=256 GFLOPS (@1 GHz)

Shader mag összefoglalása: három kulcs ötlet

- Használjunk sok karcsúsított magot a párhuzamos futtatáshoz
- A magokat rakjuk tele ALU-kkal
 - Megosztott utasítás folyamatokkal fragmensek csoportjainál
- Kerüljük el a késleltetett állásokat több fragmens csoport összefésült végrehajtásával
 - Amikor az egyik csoport áll, akkor dolgozzunk egy másik csoporton

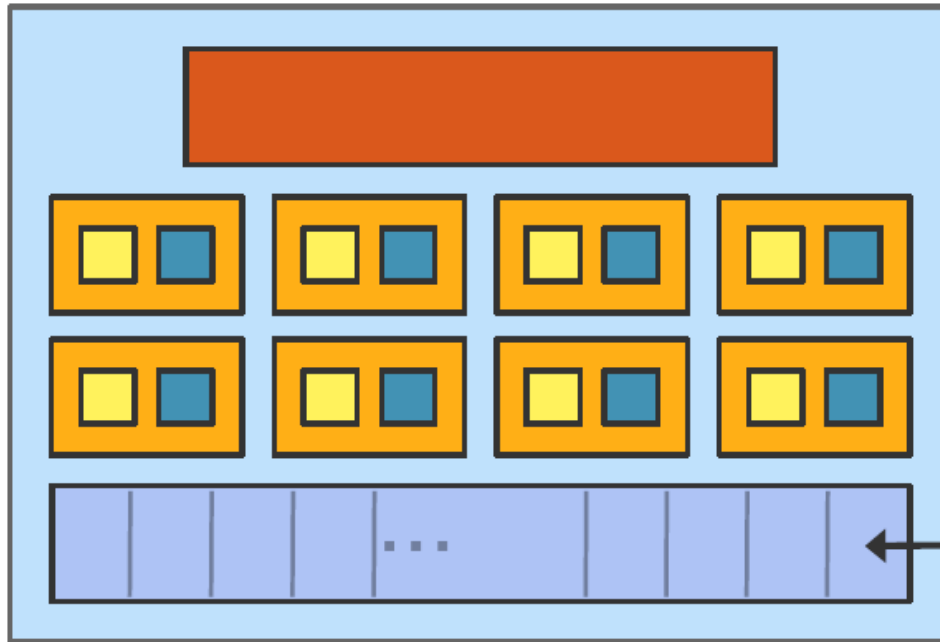
Emlékezzünk erre!

- A GPU-ra úgy gondoljunk, mint egy többmagos processzor, amely arra optimalizáltak, hogy a vertex és fragmens programok maximális áteresztéssel fussanak
- Speciálisan támogatja
 - a raszterizálást, vágást, hátsó oldal eltávolítást, textúrázást...
 - valamint a grafikus csővezeték leképezését ezekre az erőforrásokra

NVIDIA GeForce GTX 285

NVIDIA GeForce GTX 285 mag

64 KB fragmens
környezetek tárolására
(regiszterek)

= SIMD funkcionális egység,
8 egység osztott vezérlése

= utasítás folyam dekódolása

= szorzás - összeadás

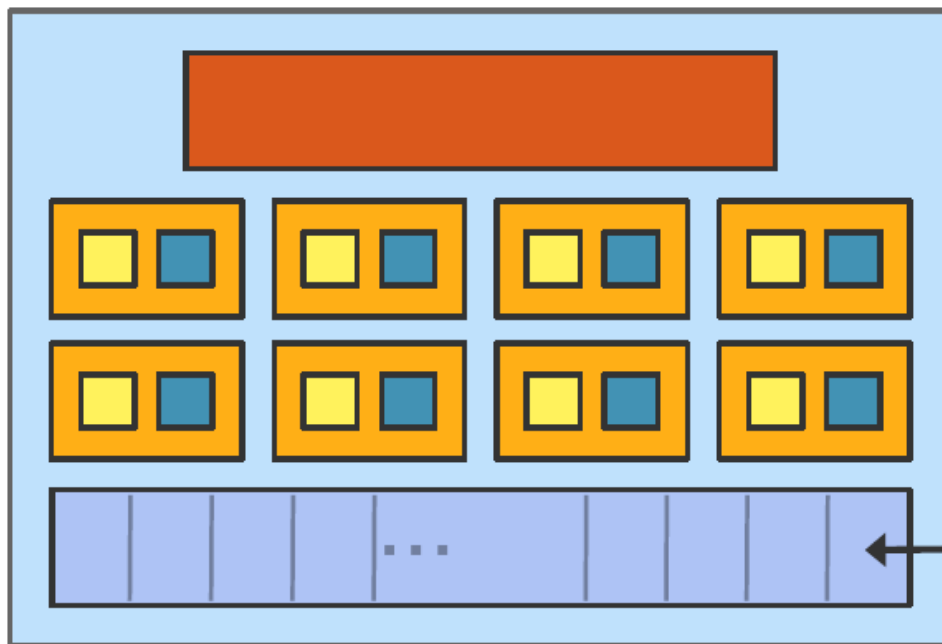

= szorzás

= végrehajtási környezet tárolás

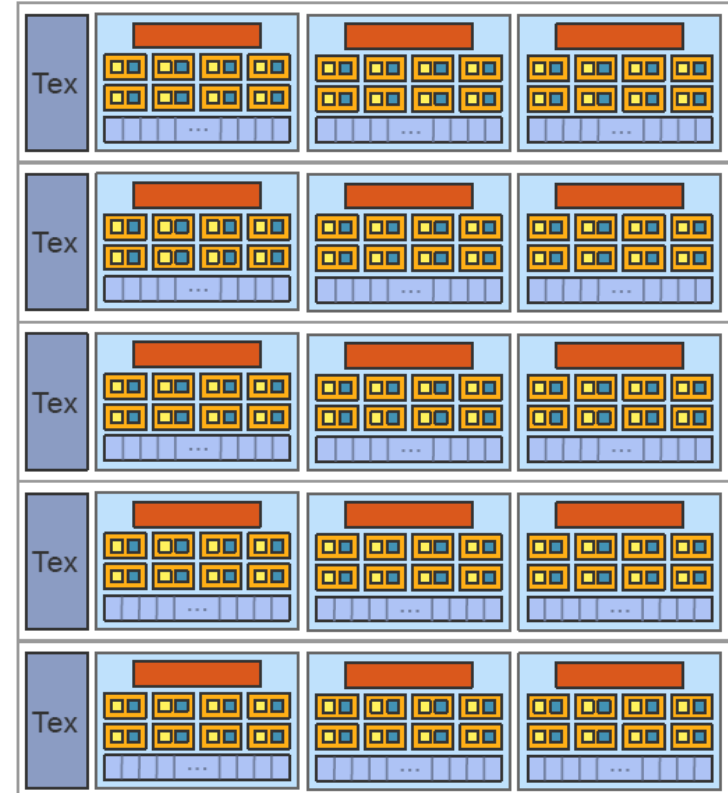
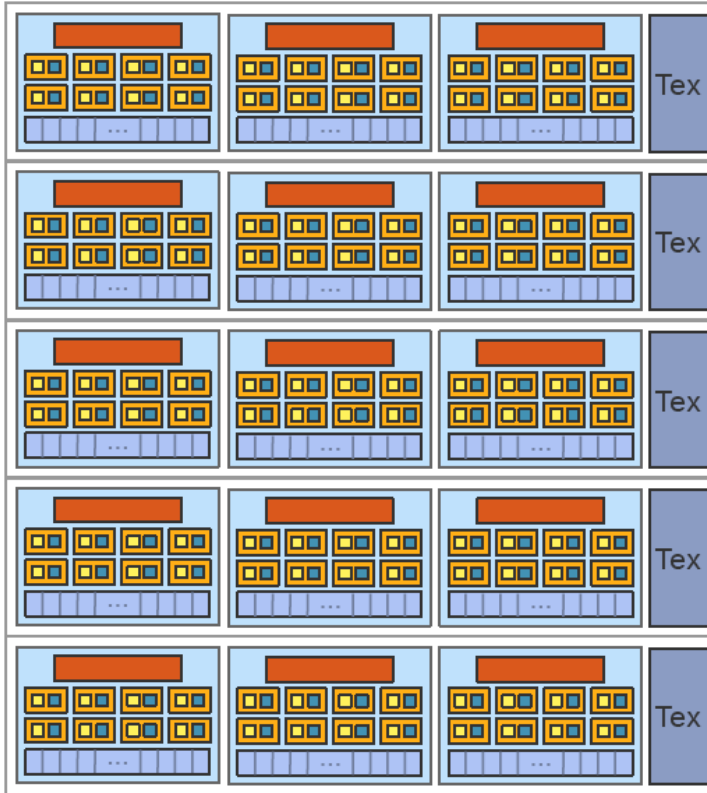
NVIDIA GeForce GTX 285 mag

64 KB fragmens környezetek tárolására (regiszterek)

- 32 fragmens/vertex/primitív csoportok osztott utasítás folyamattal (WARPS)
- Legfeljebb 32 csoport egyidejű összefésülése
 - Ezért legfeljebb 1024 fragmens környezetet lehet tárolni

NVIDIA GeForce GTX 285

- 30 ilyen van
– 30 000 fragmens

Mostani és jövőbeli GPU

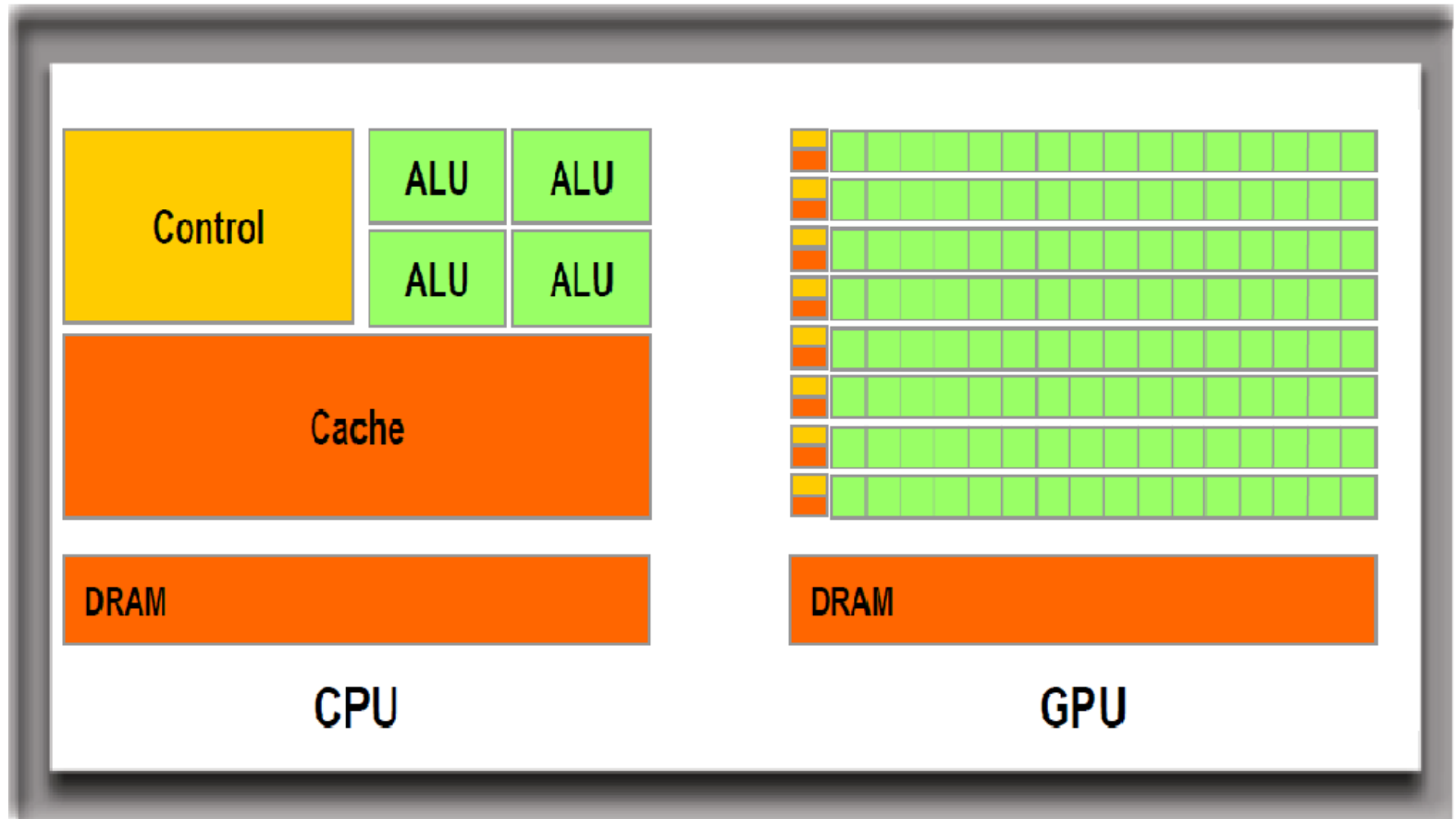
Architektúrák

- Nagyobb és gyorsabb
 - Több mag és FLOPS
 - Manapság 2 TFLOPS
- Milyen fix-funkciójú hardvernek kell maradnia?
- Néhány CPU-hoz hasonló tulajdonság hozzáadása
 - Általános R/W cache (Fermi)
 - Szinkronizálás?

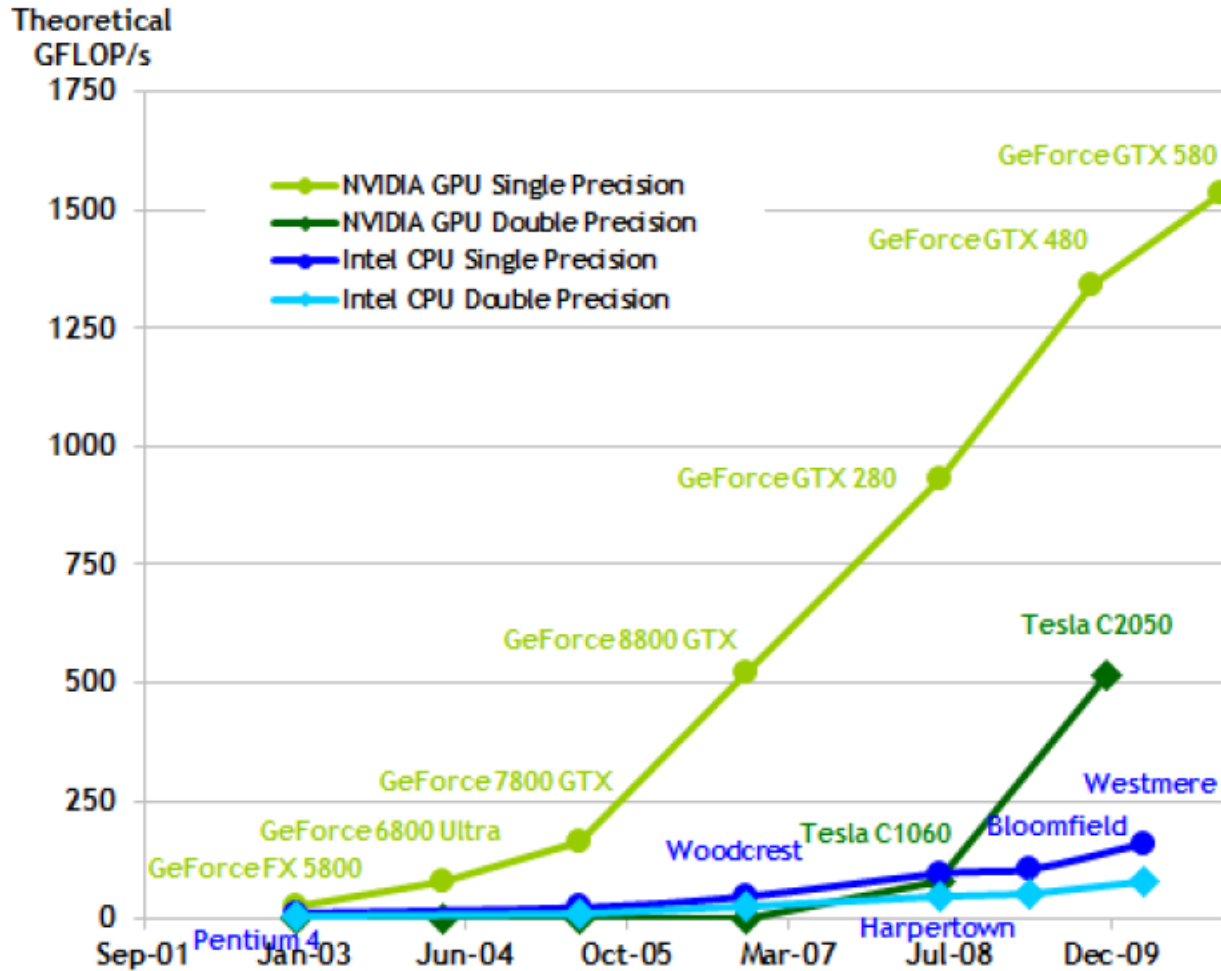
Programozása

- Alternatív programozási felületek támogatása
 - Nem-grafikus programozás
 - CUDA, OpenCL, DirectCompute
 - Alkalmazások, amelyek a GPU-t több-processzoros rendszernek tekintik
- Hogyan változik a grafikus csővezeték absztrakció?
 - Direct3D 11 3 új csővezeték szakasz
 - Sugár-követés

CPU-GPU összehasonlítás

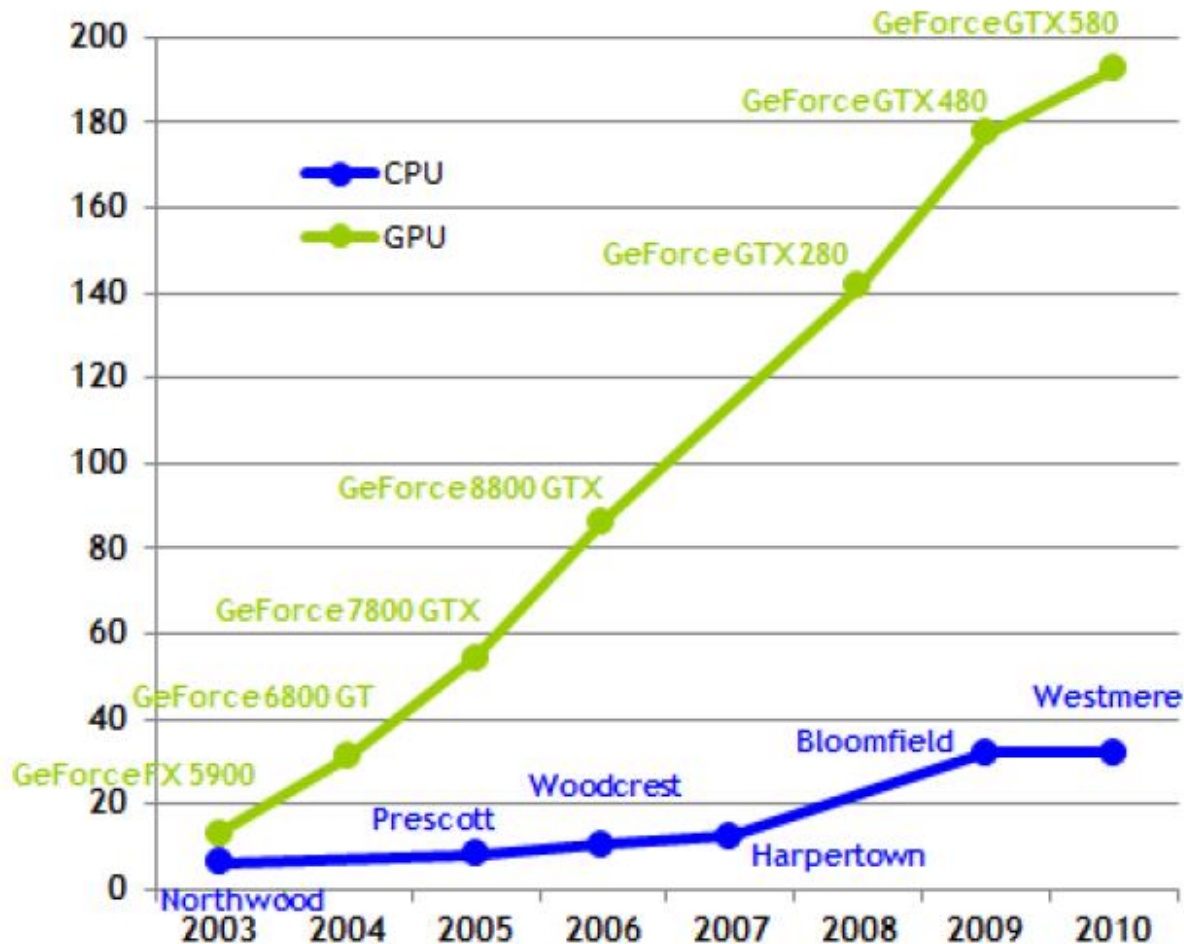

Teljesítmény FLOPS

Teljesítmény memória sávszélesség

Theoretical GB/s

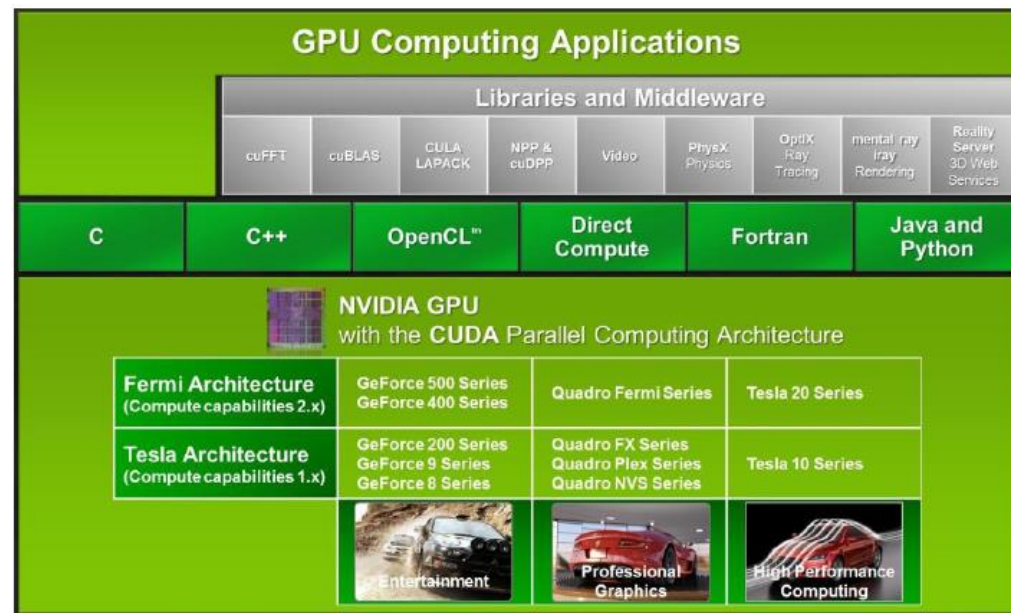

Teljesítmény

CUDA

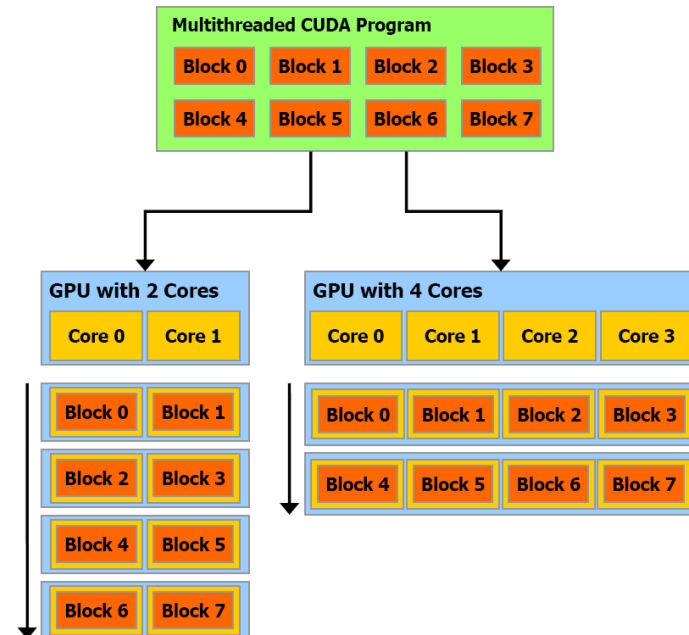
- CUDA
 - Compute
 - Unified
 - Device
 - Architecture
- Programozási modell és utasítás halmaz Szoftveres környezettel
 - C nyelven
 - Magas szintű nyelv

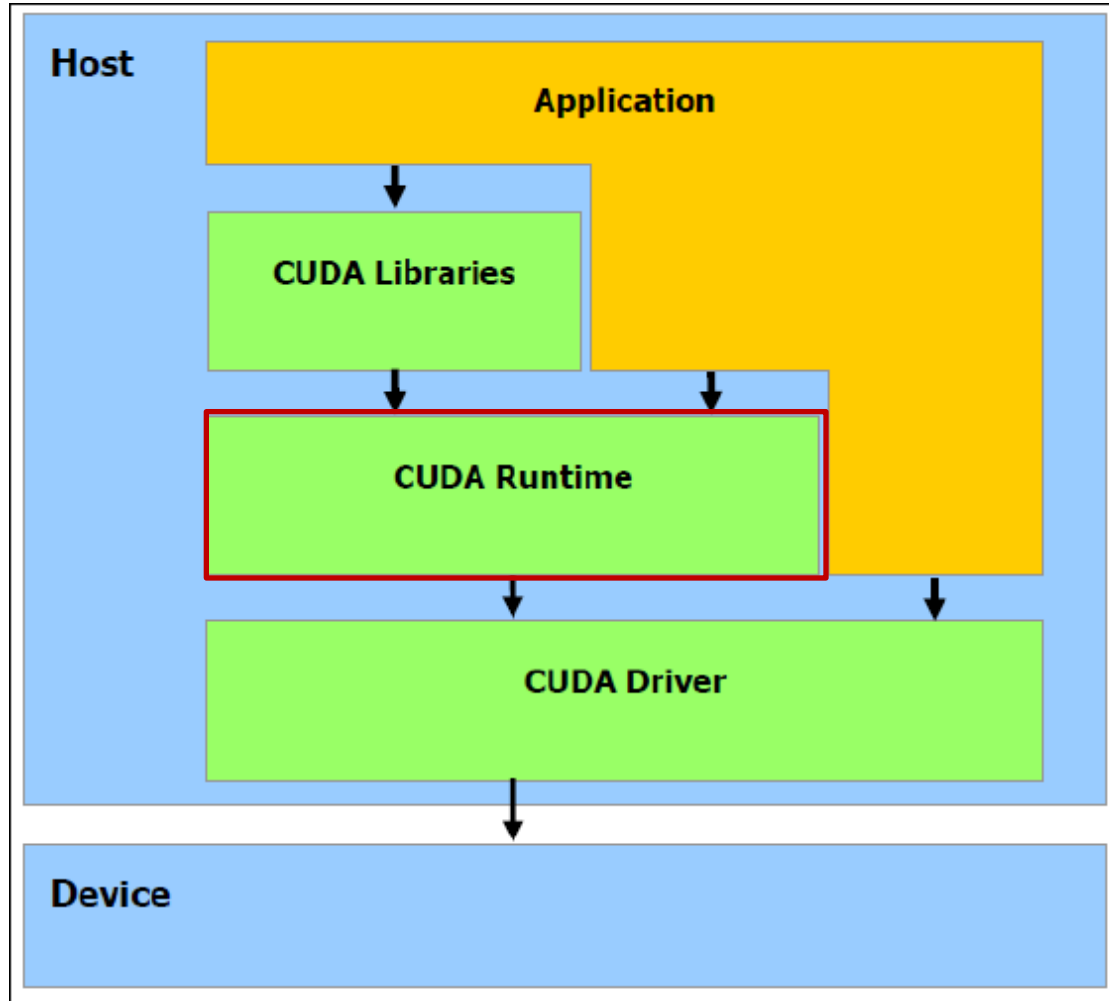
CUDA API

- Fejlesztés
 - Nvidia meghajtó
 - CUDA fordító
 - CUDA debugger
 - CUDA profiler
 - CUDA SDK
- Függvénykönyvtárak
 - FFT, BLAS
- C/C++ nyelv
 - Gazda (host)
 - eszköz (device)
- Más nyelveken is lehetséges
 - Fortran

- Skálázható programozási modell

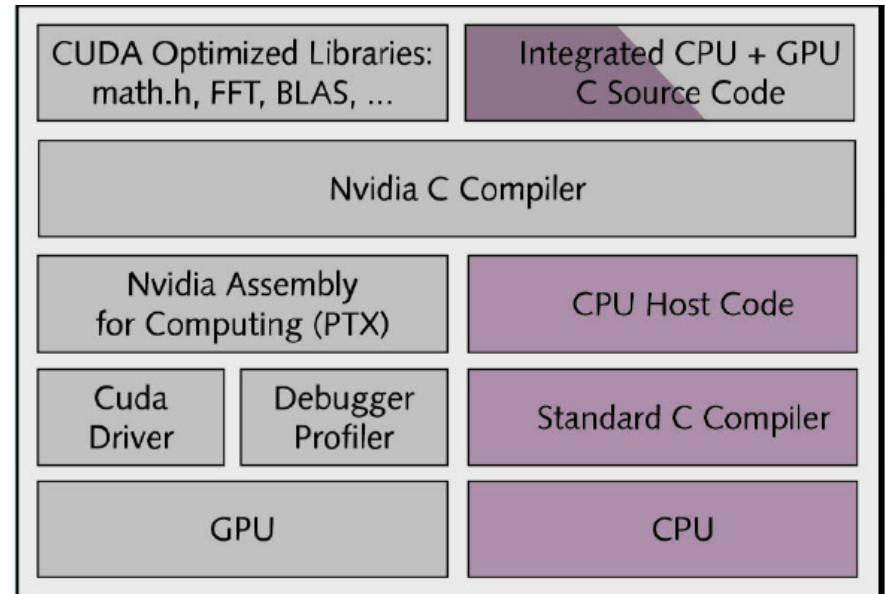

CUDA

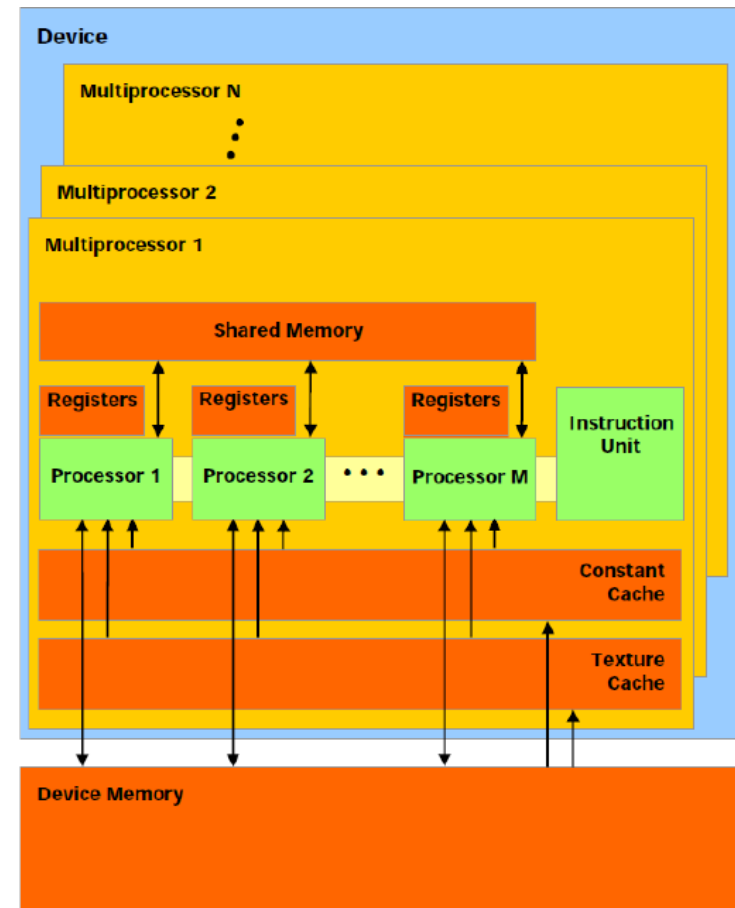
CUDA

- A forráskód a gazda és az eszköz kódját is tartalmazza
 - Fordító választja szét
 - CPU kódot egy külső C fordító értelmezi

Memória modell

- Különböző memória típusok
 - Osztott memória
 - Textúra cache
 - Konstans cache
 - Eszköz memória

Rács, blokkok és szálak

- Kernel-ek
 - C függvények
 - N-szer párhuzamosan lesz végrehajtva N különböző CUDA szállal

```
// Kernel definition
__global__ void VecAdd(float* A, float* B, float* C)
{
    int i = threadIdx.x;
    C[i] = A[i] + B[i];
}

int main()
{
    ...
    // Kernel invocation with N threads
    VecAdd<<<1, N>>>(A, B, C);
}
```

Rács, blokkok és szálak

- Szál hierarchia

- **threadIdx**

- 3 komponensű vektor
- 1D, 2D és 3D szál index
- 1D-ben ugyanaz
- 2D-ben egy 2D-s (D_x, D_y)
 - (x, y)
 - » $(x+y D_x)$
- 3D-ben egy (D_x, D_y, D_z)
 - (x, y, z)
 - » $(x+y D_x+z D_x D_y)$

```
// Kernel definition
__global__ void MatAdd(float A[N][N], float B[N][N],
                      float C[N][N])
{
    int i = threadIdx.x;
    int j = threadIdx.y;
    C[i][j] = A[i][j] + B[i][j];
}

int main()
{
    ...
    // Kernel invocation with one block of N * N * 1 threads
    int numBlocks = 1;
    dim3 threadsPerBlock(N, N);
    MatAdd<<<numBlocks, threadsPerBlock>>>(A, B, C);
}
```

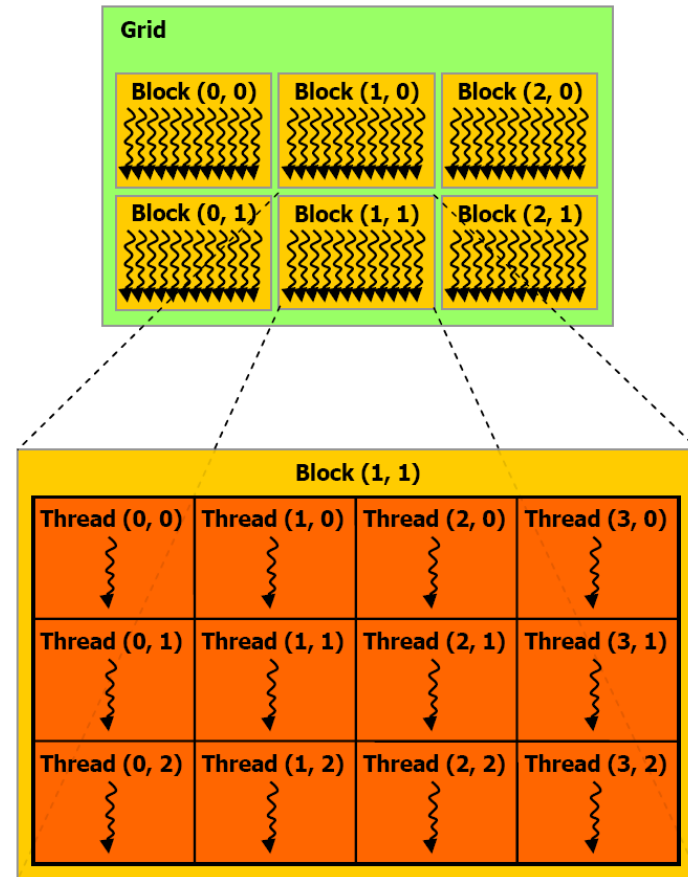
- Limitált blokkonkénti szál szám
 - Mindegyik blokk szál ugyanazon a magon kell lennie és mag memória mérete is korlátozott

Rács, blokk, szál

- A kernelt végre lehet hajtani több szál blokkon
 - A szálak száma megegyezik a blokkonkénti szálak számával szorzott blokk számmal
- A blokkok 1D-s, 2D-s és 3D-s rácsokba vannak szervezve
 - A blokkok száma függ
 - a feldolgozandó adat mennyiségétől
 - Processzorok számától

Rács, blokkok és szálak

- Blokkonkénti szálak és a rácsonkénti blokkok száma
 - `<<<...>>>`
 - `int` vagy `dim3`
- Mindegyik blokk 1D-s, 2D-s vagy 3D-s indexeléssel érhető el
 - `blockIdx`

Rács, blokkok és szálak

- Egymástól függetlenül kell végrehajtani a szál blokkokat
 - Párhuzamosan
- Szinkronizációs pontok
 - Osztott memórián keresztüli adat kezelés
 - **`_syncthreads()`**
 - A blokkban lévő szálaknak várnia kell

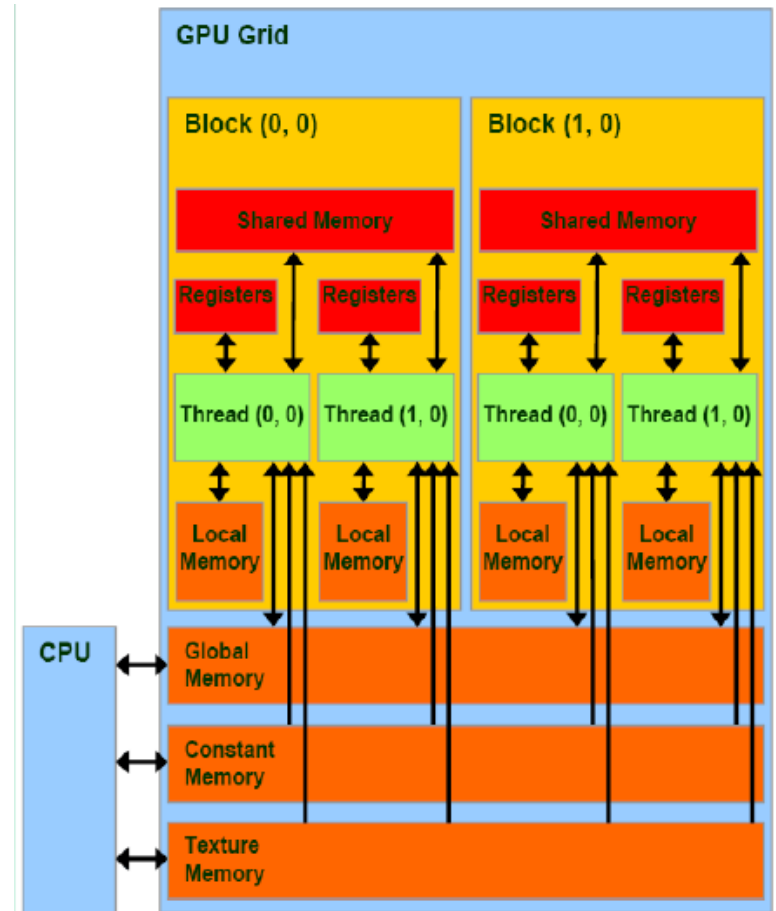
```
// Kernel definition
__global__ void MatAdd(float A[N][N], float B[N][N],
                      float C[N][N])
{
    int i = blockIdx.x * blockDim.x + threadIdx.x;
    int j = blockIdx.y * blockDim.y + threadIdx.y;
    if (i < N && j < N)
        C[i][j] = A[i][j] + B[i][j];
}
```

```
}

int main()
{
    ...
    // Kernel invocation
    dim3 threadsPerBlock(16, 16);
    dim3 numBlocks(N / threadsPerBlock.x, N / threadsPerBlock.y);
    MatAdd<<<numBlocks, threadsPerBlock>>>(A, B, C);
}
```

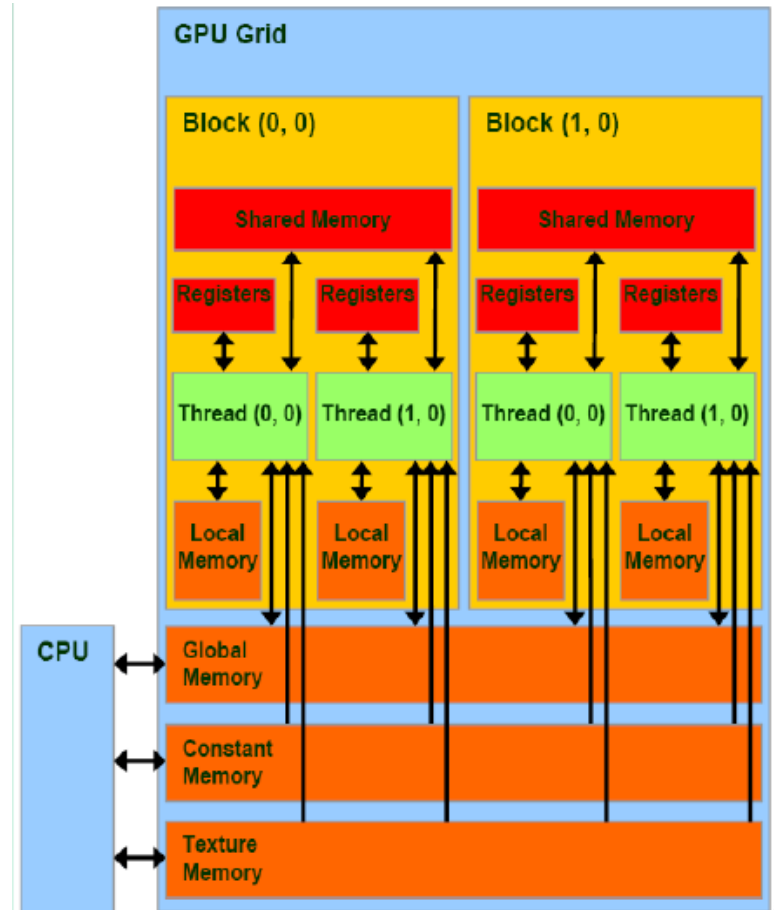
Memória hierarchia

- Memóriaterületek
 - Szál
 - Saját regiszterek (RW)
 - Lokális memória (RW)
 - Blokk
 - Osztott (RW)
 - Konstans (R)
 - Rács
 - Globális (RW)
 - Textúra (R)
- Gazda
 - Globális, konstans, textúra

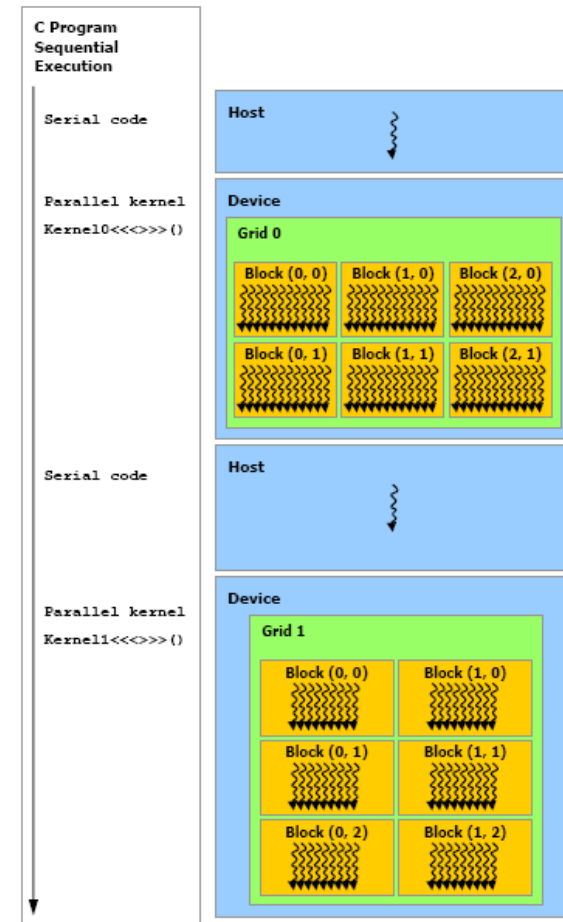
Memória hierarchia

- Memóriaterületek másolása
 - `cudaMemcpyHostToHost`
 - `cudaMemcpyHostToDevice`
 - `cudaMemcpyDeviceToHost`
 - `cudaMemcpyDeviceToDevice`

Heterogén programozás

- Egymást követő lépések
- Lehetőség van aszinkron futtatásra
 - Két végrehajtandó egység egy időben futtat programokat

Lépések

- Párhuzamosítható részek megkeresése
- Érdeemes már egy létező algoritmust átírni
 - A memória másolások minimalizálása
 - Kernel hívások minimalizálása
- A CPU és GPU kódok megvalósítása
 - Egymástól függetlenül

OpenCV

```
#include <highgui.h>
#include <opencv2/opencv.hpp>
#include <opencv2/gpu/gpu.hpp>
#include <opencv2/gpu/gpumat.hpp>
```

```
using namespace cv;
using namespace cv::gpu;
```

```
int main(int argc, char** argv)
{
```

```
    Mat frame, result;
    gpu::GpuMat img, binResult;
    vector<GpuMat> planes;
    double sum;
```

OpenCV

```

VideoCapture cap(0);
if(!cap.isOpened())
    return -1;
for(;;)
{
    cap >> frame;
        imshow("Original:", frame);
        img = frame;
        gpu::GpuMat smoothPlane0(img.size(), img.type());
        gpu::GpuMat smoothPlane1(img.size(), img.type());
        gpu::GpuMat smoothPlane2(img.size(), img.type());
        gpu::split(img, planes);
        gpu::GaussianBlur(planes[0], smoothPlane0, Size(9,9), 0);
        gpu::GaussianBlur(planes[1], smoothPlane1, Size(9,9), 0);
        gpu::GaussianBlur(planes[2], smoothPlane2, Size(9,9), 0);
        gpu::add(smoothPlane0, smoothPlane1, smoothPlane1);
        gpu::subtract(smoothPlane2, smoothPlane1, smoothPlane2);
        gpu::threshold(smoothPlane2, binResult, 20.0, 255.0, CV_THRESH_BINARY);
        sum = gpu::norm(binResult, NORM_L1);

```

...

Források

- <http://people.maths.ox.ac.uk/gilesm/cuda/>
- <http://developer.nvidia.com/content/gpu-gems-part-i-natural-effects>
- <http://developer.nvidia.com/node/17>
- http://http.developer.nvidia.com/GPUGems3/gpugems3_part01.html
- http://http.developer.nvidia.com/GPUGems2/gpugems2_chapter30.html
- <http://www.cse.ohio-state.edu/~crawfis/cse786/ReferenceMaterial/CourseNotes/Modern%20GPU%20Architecture.ppt>
- <http://www.stanford.edu/class/ee382a/>
- http://s09.idav.ucdavis.edu/talks/02_kayvonf_gpuArchTalk09.pdf
- <http://www.cis.upenn.edu/~suvenkat/700/>
- <http://sites.google.com/site/5kk70gpu/materials>
- <http://s08.idav.ucdavis.edu/luebke-nvidia-gpu-architecture.pdf>
- <http://www.ece.ubc.ca/~aamodt/papers/wwlfung.micro2007.pdf>
- <http://www.ece.ubc.ca/~aamodt/papers/gpgpusim.ispass09.pdf>
- (<http://forums.nvidia.com/lofiversion/index.php?t100074.html>)
- <http://users.ece.gatech.edu/lanterma/mpg/>
- http://developer.amd.com/gpu_assets/Intermediate_Language_Specification--Stream_Processor.pdf
- <http://www.google.com/patents/about?id= jK0AAAAEBAJ>
- <http://www.google.com/patents/about?id=nsc0AAAAEBAJ>
- http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/37/47/15/PDF/stats_on_instruction.pdf
- <http://graphics.stanford.edu/courses/cs448a-01-fall/>
- <https://graphics.stanford.edu/wikis/cs448s-10/>
- https://graphics.stanford.edu/wikis/cs448s-10/FrontPage?action=AttachFile&do=get&target=05-GPU_Arch_I.pdf
- <http://panoramix.ift.uni.wroc.pl/~maq/cuda/prezentacja-cuda-eng.pdf>
- <http://nik.uni-obuda.hu/app/APP02.pdf>
- http://developer.download.nvidia.com/compute/cuda/3_0/toolkit/docs/NVIDIA_CUDA_ProgrammingGuide.pdf